

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 30 fill.,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 7.

Ferenc József a hadba vonuló katonákhoz.

Kiűritették az oroszok Varsót.

Hivatalosan jelentik: Krakkóból érkezett jelentés szerint Varsó város egész őrsége elhagyta a várost és az ország belsejébe vonult.

Ma számunk főbb közleményei:

A király hadparancsa.

Orosz seregek veresége.

Megüzente a monarchia a háborút Oroszországnak.

Magyar bakák hőstette Keveváránál.

Házbért emelő őrnagy.

Megverjük a híres orosz lovasságot.

Aradi orvos utazása öt országon át.

Hamis távirat a szerb trónörökösnek.

Arad város segítése az itthonmaradottaknak.

A német fegyver.

Arad, augusztus 6

A háboru első napjaitól a döntő győzelmekig: véres, nehéz és talán hosszú időköz. Az első hadmozdulatok sikere csak reményt kelthet, de még nem ok a teljes öröme. Maga az előnyomuló fél se értékeli azt túl; csak első, kisebb vonásai azok a messzire kidolgozott haditervnek, a melyet ma még a hadsereg legelső köztül is csak néhányan ismernek.

De a mint mindenben, a hadjárat alatt is az első föllépés biztonsága, gyors végrehajtása, határozottsága nagy előnyt jelent. És ebben az egész világ bámulatát kelti föl és minket különös lelkesedésre fakaszt a német birodalom hadseregének szinte nyilsebesen történt, biztos támadása. Alig hangzott el a német mozgósítási parancs, már a német hadtestek akadályt nem ismerő tervszerűséggel kezdték meg az akciót mind a két ellenség: Franciaország és az orosz birodalom ellen. Áterőszakolja Belgiumon az átvonulást, hogy minél közelebb, minél hamarabb érje Franciaországot, szinte időt se adva annak a védekezésre. Szaporán hódítja az orosz határ főbb állomásait; gyors előnyomulása hátrálásra készíti az Oroszokat, akik egy hír szerint Varsót, Orosz-Lengyelország fővárosát kiűritették. Hajórajja már farkas-szemét néz a baltitengeren és a Dardanellák alatt az orosz flotta hajóival, s talán a legrövidebb idő alatt megkezdte az effenzívát.

Az első napok, ha nem is döntöttek el a hadjárat sorsát, mindenesetre tanubizonyosságot tesznek a német hadsereg kiváló, mindent fölülmuló harc-képességéről, fényes szervezettségéről. A porosz-francia háboru óta a német birodalom igen sok gondot fordított hadseregére; a bekövetkezett komoly

idők megmutatják, hogy ez a gond, a fáradság és a német birodalomnak a hadseregére fordított áldozatkészsége nem veszett kárba. Ennek a hadseregnek vezérei még a nagy Moltke hagyományából, szelleméből tanultak; ennek a hadseregnek katonái azoknak a szívós, kemény, bátor legényeknek ivadékai, a kik Szedánnál a franciákra oly irtózatosságot mérték.

El nem bizakodva, de a mind jobban megerősödő bizalom és remény érzésével kisérjük szövetségeseink hadmozdulatait. Ezeknek sikerei új ösztönzést adnak a mi seregeinknek, amelyeknek szintén két ellenséggel kell megküzdeniök. Óriási, el nem képzelt méretű lett a háboru: de a német hadsereg és a mi monarchiánk fegyveres készsége együtt az óriásnak erejét képviselik. Az óriását, amelynek ökle lesújt, nem azért, hogy hódítson és hogy megsemmisítsen, hanem hogy hosszú időre elnyomja azt a szándékot, amely minden oldalról zavarta a világ békéjét.

Az a fejedelmi öntudat, amely Vilmos császárnak a birodalmi gyűlés előtt elmondott, hatalmas beszédéből megnyilatkozott, tudta, hogy mire támaszkodhatik. És a német hadseregnek legelső haditényei is igazolják ezt az öntudatot. A munka nehezebb felemég hátra van, de izgalmakat átélő lelkünk egyre jobban megerősödik a hitben, hogy az igazság, amely bennünket és szövetségeseinket a hadüzenetre készített, amely a háboruba vitt, velünk van és diadalt-diadalra szerez, a végső, békeszerző győzelemig!

Arad tanácsának segély akciója.

(Zárt ülés. — Ötven métermázsas liszt naponta. — Gondoskodás munkáról. — Folyik az adományozás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 6.

Arad város tanácsa ma délelőtt Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott zárt ülésében behatóan foglalkozott a hadba vonult hátramaradottjai érdekében és segélyezésére megindított akcióval. Habár a tanács a legmesszebb menő módon folytatni akarja azok támogatását, akik a súlyos helyzet következtében megvannak fosztva kenyérkeresőjüktől, családfenntartóiktól, mégis szükségesnek tartja, hogy a szélsőségektől tartózkodjék. Mint értesülünk, a mai ülésen az az elv alakult ki, hogy tekintettel a kedvező nyári évszakra, a munka idejére, első sorban lehetővé tessék, hogy mindenki munka után nézhessen. Ezért azok az anyák, akik munkába akarnak állni, gyermekeiket a város felügyelete alatt megnyitandó gyermek gondozóban helyezhetik el a nappali órákban.

Mint már megírtuk, maguk a segélyezettek, akik napról-napra nagyobb tömegben jelentkeztek Vannay Gyula tanácsnoknál a husutalványokért, azt az óhajukat fejezték ki, hogy inkább szeretnének lisztet és burgonyát kapni minden napra, míg a húst, amely ezeknél a családoknál luxus cikk számba megy, a hét legtöbb napján nélkülözni tudják. A polgármester keresztül tudta vinni a katonai hatóságnál, hogy a lefoglalt lisztből a város részére naponta ötven métermázsát átengedjenek és holnaptól kezdve már Vannay tanácsnok három kilogram lisztre ad ki utalványokat.

A tanács mai ülésén, amelyet több okból zártnak nyilvánított a polgármester, Zubor Andor tb. főjegyző igen fontos előterjesztést tett, amelyet azért közlünk szövegszerűen, hogy a közönség lássa, hogy Aradon egyelőre élelmiszer inségről, vagy mesterséges drágításról nincs szó.

— A lippai hetivásáron — mondotta a főjegyző — meggyőződtem arról, hogy élő jószágban bőséges felhajtás van, a szarvasmarha ára semmivel sem magasabb, mint a háborus napok előtt. A vásáron jelenvolt aradi mészárosok kijelentették előttem, hogy ezidőszakra a marhahús árának emeléséről szó sincs, sőt Glück Károly és Testvére cég képviselőjében Glück Károly ur biztosított, hogy a városi husszék részére a cég üzletében eladásra kerülő marhahusból bármely mennyiséget rendelkezésemre bocsájt, így módomban van a húst a közönség részére a múlt év őszén megállapított egy korona negyven fillér és egy korona hatvan fillér árban továbbra is árusítani; így a Glück-féle húst már vasárnap óta árusítjuk s a katonák visszamaradt családtagjai ebből a husból is kaptak. A városi husszéknek kiterjesztése tehát nem szükséges, mert húst bőségesen be tudok szerezni, sőt elsőrendű áru áll rendelkezésre, a szárnyas ára feltűnő módon lement, s attól nem tartok, hogy marhaállományokat a katonaság részére biztosítani fognak, mert távollévő katonák nagyrészt konzervekkel láttnak el, az itt lévő katonák pedig a Koch cég által el vannak látva egy korona ötvennyolc fillér kilogrammonkénti árban marhahussal, így

Aradon ez idő szerint nem kell tartani husrágaságtól.

A kenyér ára (elsőrendű, finom minőségű) tegnap a szatócüzletekben is negyvenöt fillér volt, a pécskai kenyér akadálytalanul árusítható, a főkapitány erélyes intézkedéseket tett, hogy a közönség a vásárlásnál meg ne rövidíttessék. A polgármester ur a helybeli malomoktól

ötven métermázsas napi lisztszükségletet biztosított a lakosság részére,

szükség esetére többet is, így a kenyér előállítására vonatkozólag ezidőszakra semmi intézkedés megtétele nem szükséges. Tömegmennyiségben azonban sehol nem gyárthatunk kenyeret, mert a nagy sütődék katonai célokra sütnek. Ha a segélyezés során az adóügyi ta-

nácsnok ur arról győződik meg, hogy lisztnek három kilogrammos adagokban leendő kiosztása célszerű, a városi husszék beszerezhet kész csomagokban lisztet és ezt kioszthatja, figyelmeztetendő azonban a közönség, hogy

ha a lisztet elcseréli,

pálinkára, borra vagy olyan cikkekre, ami a közsegély fogalma alá nem esik, vagy nyereszkezik, vagy ezzel takarékosan nem bánik: továbbá adományra igényt nem tarthat.

— Végül jelenthetem, hogy miután a jótékony egyesületek már működnek, így a segélyezési akciónak hivatalos uton leendő kiterjesztése most még annál kevésbé sem indokolt, mert a cséplésnél és mezei gazdaságnál munkaalkalom van, a kulturtanácsnok ur volna megbizandó azzal, hogy módot keressen arra, hogy azok a gaji asszonyok, kik gyermekeik örzése miatt munkakeresésben akadályozva vannak: munkához juthassanak és gyermekeik biztonságban legyenek.

A tanács Zubor előterjesztéseit elfogadta és azok megvalósítását elrendelte.

A bevonultak családjainak segélyezésére

ma a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalhoz: Aradi Első Takarékpénztár 1000 K, Kárpáthy János és neje 100 K, Vojtek és Weisz 50 K, Pap Ferenc 20 K, Kara Győző 10 K és Fetter Géza 10 K havonta, Tóth Lajos 5 K, Dexler Henrik dr. 25 K, az izraelita öregek otthona lakói 3 K, Kohányi Robert 20 K, Tendlinger Károly 5 K, Máv. és Acsev. mozdonyvezetők otthona 150 K, Braun Mór 40 K, Torky Mihály 2 K, Torkos László és neje 20 K, özv. Mikolay Lajosné 20 K, Klein Miksáné 20 K, Issekutz László dr. 100 K, Méhes József 20 K, Aradi Lloyd 500 K, Kovács Márton 200 K, Goldschmiedt Sándor 100 K, Weisz Márkus 20 csomag 3 kilós lisztet és 20 csomag félkilós rizst ajánlott fel a katonák családjaik segélyezésére, Lengyel Lőrinc butor-gyáros pedig a tulajdonában levő Fekete Sas Szálloda 18 szobáját ajánlotta fel kórházi, vagy egyéb hadi célokra.

Szerbia bünei.

Most jelentek meg hivatalos magyar fordításban azok az érdekes akták, amelyeket a monarchia a Szerbiának átadott jegyzék dossierja mellé csatolt. Ebből közöljük az alábbi érdekes részt.

Kivonat Princip Gavrilo és társai orgyilkossági bűnyünetek aktáiból.

I.

A büntett és a bűnrészesség.

Princip Gavrilo, Cabrinovic Nedeljko, Grabez Trifko, Cubrilovic Vaso és Popovic Cetres beismerik, hogy a szökésben levő Melmedbasie Mehmeddel Ferenc Ferdinánd főherceg meggyilkolása végett összeesküvést szöttek és bombákkal részben, ezenkívül browning-pisztolyokkal felszerelve, 1914. június 28-án Ó Fenségnének Szerajevóban eszközölt sétakocsizása alkalmával a tervezett merénylet végrehajtása céljából lesbe állottak.

Cabrinovic Nedeljko beismeri, hogy az összeesküvők közül mint első a főherceg ur kocsija felé bombát dobott, amely célt tévesztett és felrobbanása alkalmával a főhercegi autómobil követő kocsit utasait sértette meg.

Princip Gavrilo beismeri, hogy egy browning-pisztolyból két lövést intézett a főhercegi autómobilra, amely lövések által Ferenc Ferdinánd főherceg és Hohenberg Zsófia hercegné szándékosan meggyilkolták. Mindkét tettes bevallotta, hogy tettének végrehajtásánál előző szándéka volt. Ezen vallomások az eszközölt

nyomozások eredményével teljes beigazolást nyertek és megvan állapítva, hogy néhai Ferenc Ferdinánd főherceg és néhai Hohenberg Zsófia hercegné a Princip Gavrilo lövései következtében haltak meg.

II.

Az összeesküvés keletkezése.

Vádoltak egymással nagyjában egyezően a vizsgáló bíró előtt következő vallomásokot tettek:

Princip a merénylet kivételének tervét 1914. áprilisban csinálta meg belgrádi tartózkodása idején, midőn az ottani kávéházakban számos szerb tanulóval érintkezett. Szándékát ismerősével, a szintén Belgrádban tartózkodó Cabrinoviccsal beszélt meg, aki akkor már szintén foglalkozott hasonló gondolatokkal és aki a merényletben való részvételre azonnal késznek nyilatkozott. Abban a körben, amelyben Princip és Cabrinovic forogtak, gyakran volt szó a főherceg elleni merényletről, mert főherceget mint a szerb nép veszedelmes ellenségét tekintették.

A büntett végrehajtásához szükséges bombákat és fegyvereket, mivel azok bevásárlására pénzüik nem volt, előbb Pribicevic Milán szerb őrnagytól vagy a Narodna obranától szándékoztak beszerezni Princip és Cabrinovic. Mivel azonban Pribicevic őrnagy és az egylet vezetője, Dacic Zivojin elutasztak volt, elhatározták, hogy a fegyvereket ismerősüktől, az egykori komitási Ciganovic Milán államvasuti hivatalnoktól igyekeznek beszerezni.

Egy intim ismerős közvetítésével Princip érintkezésbe lépett Ciganoviccsal. Ciganovic felkereste Principet, a tervezett merényletről

beszért vele, azt mindenben helyeselte, végül megjegyezte, hogy még megfontolja, hogy a fegyvereket előteremtse-e. Cabrinovic is beszélt Ciganoviccsal a fegyverek végett.

Husvétkor a szintén Belgrádban időző Grabez Trifkot is beavatták a titokba: Grabez a saját vallomása szerint a közreműködésére szintén késznek nyilatkozott.

A rákövetkező időkben Princip a merénylet végrehajtásáról ismételtén beszélgetést folytatott Ciganoviccsal.

Közben Ciganovic a merénylet ügyében megegyezett a vele szoros baráti viszonyban levő Tankosic Voja őrnaggyal is, aki erre a célra a browning-pisztolyokat is rendelkezésre bocsátotta.

Graber, Princip és Cabrinovic vallomásaival egyezően beismeri, hogy május 24-én Tankosic őrnagyot Ciganovic kíséretében a lakásán meglátogatta. A bemutatkozás után Tankosic Grabeznek ezt mondotta: „Te vagy az? El vagy határozva? mire Grabez azt válaszolta: Én vagyok az.”

Ekkor Tankosic azt kérdezte: Tudtok-e revolverrel löni? és mikor Grabez erre nem felelt, Tankosic azt mondta Ciganovicnak: „Én adok neked egy revolvert, menj és oktassad őt a lövésben.”

Erre Ciganovic Principet és Grabezt a topoideri katonai lőtérre vezette és az a lövöld mellett erdőben a browning-pisztolyokkal való célbalövésre oktatta. Itt Princip látszott a jobb lövőnek. Ciganovic Principet, Grabezt és Cabrinovicot a neki később átadott bombák kezelésére is kioktatta.

Az egyező vallomások szerint 1914. május 27-én Ciganovic átadott Princip Cabrinovic és

Az aradi nők és a sebesült katonák.

Néhány nap mulva megkezdí működését az aradi Vörös Kereszt Egyesület üdítõ állomása, amely a vasutállomáson van felállítva. Mint megemlítettük már, az üdítõ állomáson az önként jelentkező hölgyek fognak szolgálatot teljesíteni, akiknek az lesz a feladatuk, hogy az Aradon átutazó sebesült katonákat üdítõ-ítalokkal lássák el. Valószínűleg naponta meghatározott időben fog megérkezni a sebesülteket hozó vonat s így a hölgyeknek alig lesz egy órai elfoglaltságuk. Akik erre a nemes feladatra vállalkozni akarnak, azok pénteken és szombaton délelõtt 10-12 óra között jelentsek be személyesen szándékukat a vasutállomás másodosztályú várótermében, ahol a fölvételek történnek. E helyütt említjük meg, hogy akik néhány ágyas magánkórházat óhajtanak felajánlani a lakásukban, azok a városi tiszti orvosi hivatalban jelentsek be eme áldozatkészségüket.

Olaszország szerzõdése Németországgal.

(Harcba kell szállnia a támadó franciákkal.)

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 6.

A közvéleménynek érdeklõdése már napok óta Olaszország felé fordul, azt várja izgatottan, hogy az európai konfliktációban milyen álláspontot foglal el Olaszország. Ausztria-Magyarország és Németországnak szövetségi viszonya meglehetősen ismeretes, de hogy mily kötelezettségek terhelik Olaszországot, azzal nincs tisztában a közönség. Mindenki tudja ugyan, hogy Olaszország a hármasszövetség egyik tagja és hogy e szövetségnek védelmi jellege van, — de hogy egyenlõ e a szövetség tagjainak kötelezettsége, az még nincs tisztázva, mert magának a hármasszövetségi szerzõdésnek szövege a nagy nyilvánosság elõtt nem ismeretes.

Annyit azonban mégis tudunk, hogy a hármasszövetség három szerzõdésen alapul; az egyiket Németország és Olaszország, a másikat pedig Ausztria-Magyarország s Olaszország kötötte 1887. február havában, míg Ausz-

tria-Magyarország és Németország szövetséges viszonyát egy 1879-iki szerzõdés szabályozta. A három szerzõdés közül a harcászalló európai népeket az 1887-iki német-olasz szerzõdés érdekli különösen, melynek meg sem cáfolt szövege számos politikai munkában közzé volt már téve. Ez a szöveg így szól:

1. Cikkely. Ha a magas szerzõdõ felek reménysege és õszinte kívánsága ellenére a két ország közül

valamelyiket megtámadná Franciaország, a magas szerzõdõ felek kötelesek egymást államuk egész hadierõjével támogatni;

ennek megfelelően békét is csak közösen és egyetértve köthetnek.

2. Cikkely. Ha a magas szerzõdõ felek egyikét valamely más hatalom támadná meg, — a másik magas szerzõdõ fél nemcsak arra van kötelezve, hogy magas szövetséges társának támadóját ne segítse, hanem arra is, hogy magas szövetséges társa irányában legalább is jóakaratosan semleges magatartást tanúsítson.

Ha azonban ily esetben a támadó hatalmat Franciaország akár aktiv együttmüködéssel, akár a megtámadott felet fenyegetõ katonai intézkedésekkel támogatná, — ez esetben is azonnal érvénybe lép a teljes hadierõvel való kölcsönös segélynyújtásnak a jelen szerzõdés 1. cikkelyében stipulált kötelezettsége s a két magas szerzõdõ fél ez esetben is közösen visel háborút egész a közös békekötésig.

3. Cikkely. Ez a szerzõdés békés jellegének megfelelően és azért is, hogy a félrengyarázás lehetősége kizárassék, mindkét magas szerzõdõ fél által titokban tartandó és Ausztria-Magyarország kivételével más hatalommal csak mindkét fél beleegyezésével és külön megállapodás alapján közölhetõ. Ha a szerzõdés utolsó éve elsõ havának folyamán egyik fél sem szólítja fel a másikat egy új megállapodás létrehozatala érdekében való tárgyalásra, — az esetben a jelen szerzõdés további hat évre érvényben marad.

4. Cikkely. Németország elismeri, hogy az egyesült Itáliának fõvárosa Róma és kezeskedik az egyesült Itália integritásáért; de Olasz-

ország nem kezeskedik se a német birodalom, se Ausztria-Magyarország területi integritásáért.

A mint a szerzõdésbõl látnivaló: (Lassországnak meg kell támadnia Franciaországot, mihelyt a franciák megtámadják Németországot, Viszont Olaszország e szerzõdés alapján azt a nagy elõnyt élvezi, hogy területi integritását Németország és Ausztria-Magyarország garantálja.

A szerb udvar Nisben.

(Nincs biztonságban Sándor trónörökös élete. — Verekednek a szerb vezetõ emberek. — Nincs lelkesedés a seregben. — A hamisított orosz távirat.)

*

A szerb viszonyok egy alapos ismerõje írja a *Hamburger Nachrichten*-nek a következõket:

Mióta az udvar, a kormány és a diplomáciai testület Belgrádból Nisbe menekült, Szerbia lassankint elkészül arra, hogy Magyarország és Ausztria meg fogja szállni. Eleinte nagyon hangos volt, most már szemmel láthatólag beletörõdött. A mozgósítás ugyancsak lassan halad. A behívottak lagymatagon teszik kötelességüket, a vasutak silányul vannak felszerelve. Hozzáértõk becslése szerint 8-10 ezer embernél több nem ment el a dunai hadosztályból Nisbe. A mozgósítással szemben a lakosság — néhány hangos önkéntest kivéve, akik port akartak hinteni az idegenek szemébe — módfelelõtt apatikusan viselkedett.

Mihelyt a követek elhagyták Belgrádot és nem volt külföldi, akit bolondítsanak, halotti csõnd állt be. Hétfõn ki kellett dobolni, hogy a 18-60 év közt levõk azonnal jelentkezzenek szolgálatra. Akik bevonultak, azoknak órákig kellett várniok a pályaudvaron a vonaton. A legnagyobb rendtelenségben ment végbe a bevaggonirozás és az indulás. A vasutasok beszélnek, hogy a katonaszállító vonatok órahosszat vesztesgelnek nyílt pályán. Csak a katonatisztek

Grabeznek hat bombát, négy browning-revolvert, elegendõ mennyiségû lõszert és egy ciánkálival telt üveg tubust, hogy a titok megõzése végett magukat megmérgezhessék. Ezenkívül pénzt is adott nekik Ciganovic.

Princip már husvétkor megismertette merénylõlettervét Ilic Danilóval. Mikor Szerajevóba visszatért, Ilicet újra felkereste, hogy a merénylõben való részvételre még néhány személyt toborozzon, hogy az biztosan sikerüljön. Erre a célra Ilic a vallomások szerint Cubrilovic Jaso, Popovic Cetro és Mehemedet nyerte meg.

III.

A bombák behozatala.

A merénylõlet végrehajtásával csak egy bombát használtak fel. A többi öt bombát a rendõség Szerajevóban késõbb kerítette elõ.

Ezek a bombák bírósági szakértõi vélemény szerint szerb kézi gránátok, melyek egyénileg állították elõ és katonai célokra voltak szánva. Teljesen azonosak azzal a 21 bombával, amelyet az 1913. évben Buckónál a Szávában találtak s amelyek részben még eredeti csomagban voltak, amelybõl kétségtelen biztossággal megállapítható volt, hogy a kragujeváci fegyvertárból valók.

Ezzel az is bebizonyult, hogy a Ferenc Ferdinánd fõherceg elleni merénylõletnél használt gránátok szintén a kragujeváci hadsereg szertárából valók.

Grabez a neki és cinkostársainak átadott bombákat egyszerűen kragujeváci bombáknak nevesi.

IV.

A három merénylõnek és a fegyvereknek Szerbiából Boszniába történt szállítása.

Princip e tekintetben a közvetkezõket vallja: Ciganovic azt mondta Cabrinovicnak, Grabeznek

és Principnek, hogy utjukat Sabácon és Somocán keresztül Tuzlára vigyék és ott Jovanovic Miklóshoz forduljanak, aki a fegyvereket majd átveszi. Egyenlõre Sabáca kellett nekik menni és ott Popovic Ráde õrnagnál kellett jelentkezni, aki számára Ciganovic egy cédulát adott, amelyet Princip vett át. A három összeesküvõ a fegyverekkel együtt május 28-án hagyta el Belgrádot. Sabácon Princip átadta a Ciganovic-tól kapott cédulát Popovic õrnagnak, aki erre mindhárom embert a parancsnokságra vezette és számukra egy utlevelet állított ki, melyben igazolja, hogy egyikük pénzügyõr, a másik kettõ pedig ennek bajtársa. Az utlevélben benne volt ennek az állítólagos pénzügyõrnek a neve, de ezt Princip elfelejtette. Popovic õrnagy egy lezárt irást is adott át ugyanakkor nekik, amely a boszniai határkapitányhoz volt intézve, akinek neve Pravanovic, Pradanovic, vagy Predojevic volt.

Princip, Cabrinovic és Grabez Sabácon töltötték az éjszakát és másnap reggel utaztak vasuton Lovnicára és pedig a Popovic õrnagy által adott utlevél alapján féljegygyel. Délben érkeztek Lovnicára, ott átadták a határkapitánynak Popovic õrnagy levelét, amelyben csak ennyi volt: „Nézd, hogy ezeket az embereket fogadd és ahol tudod, átvezesd.”

A határkapitány azt mondta, hogy a finác õrszeméit a határtól elhívja és a három embert a legbiztosabb emberére bizza. Ezután telefonált és a három cinkost másnap reggel irodájába rendelte.

Másnap reggel megegyezett a három összeesküvõ, hogy Cabrinovic a Grabez utlevelével nyíltan Zromiki uton megy, Princip és Grabez azonban a határt titokban lépik át. Ezt a tervet a határkapitánnyal megbeszélték és elhatározták, hogy

Ljesnicából egy finácõrszem, névszerint Grbic, Principet és Grabez az õ õrházába viszi és a határon átjuttatja. Cabrinovic Zvornih irányában Banjakoviljacára ment gyalog. Princip és Grabez, Grbic fináccal együtt Jesnicára kocsiztak, ahol a bombákat és a revolvért egy szállodai szobába tették le. Egy alkalommal Grbic finác is látta ezen tárgyakat. Princip maga titokzatosnak nevezte ezen utjukat.

Grabez lényegében megegyezõen vallott Princip-pel, de hozzáfűzte, hogy Grbic nevetett, mikor a bombákat és a revolvért látta, csupán azt kérdezte, hogy Boszniában hova mennek ezekkel a bombákkal. A finác bizonyára úgy vélte, hogy Grabeznek és Principnek missziója van.

Grbic és egy másik finác Principet és Grabez csolnakon a Drina egy szigetéhez vitték. Ott Grbic arra utasította õket, hogy egy parasztra várjanak, az viszi majd el õket. Másnap reggel egy paraszt jött, aki aztán éjjel a mocsáron keresztül és a hegységen keresztül Priboj környékére vitte, ahol az ottani tanítónak, Cubrilovicnak adta át õket tovaszállítás végett.

Cubrilovic vitte azután Jovanovic Miskóhoz Tuzlára õket.

Cabrinovic vallomásaiban Princip-pel és Grabez egyezõen adja elõ elválásuk idõpontját az utat, kiegészítésként csupán azt fűzi hozzá, hogy Popovic õrnagy nekik elbeszélte, hogy az érkezésük elõtt való napon jött Belgrádból Sabáca.

Lovnicában Cabrinovic, Princip és Grabez elhatározták, hogy elválnak, mert veszélyes volna hármojuknak együtt menni. A loznici határkapitány ezen elhatározás után megdicsérte õket és

beszélnek még mindig nagy hangon. Egy órnagy azt mondta Nisben egy görög újságírónak:

— Mi nem félünk semmitől. Készen állunk. Háborúra sem kerül a sor, mert Ausztria (!) fél tőlünk. Hiszen minden állam a mi érdekünkben mozgósít. Oroszország, Románia, Görögország.

A görög újságíró mosolygott, hiszen tudta jól, hogy Görögország semmi esetre sem mozgósít. Az órnagy megzavarodva folytatta:

— Nem fogadhattuk el a feltételeket, mert megalázók voltak. Mi lesz velünk, azt nem tudjuk. De ha vesznünk kell, igazi szerbekként fogunk halni.

A katonai állomásokon minden ember arcáról a levertség és szorongó aggodalom ri le. Csak a kalandorok tettetik a jó kedvet és gondatlanságot. A belgrádi rendőrfőnök nagy viggan kiabálta:

— Nem lesz háború. Az egész csak svindli!

A komitácik is viggan vannak. Ilyenkor van az ő aratásuk. Azzal fenyegetőznek, hogy mihelyt az utolsó szerb hatóság kivonul a városból, levegőbe röptetik a magyar és osztrák alattvalókat. A rendőrség szíves jóindulattal támogatja a gazemberek e bandáját. S közben rendbe hozatja Belgrád utcáit, hogy a bevonuló magyarok és osztrákok ne gondoljanak rosszat a szerb köztisztaságról. Mert humor még ma is van ebben a népben, amely tisztán látja, hogy megérett méltó sorsára.

Nisben, ahol ezidőszereint a szerb főhadiszállás van, gyalázatos állapotok vannak. A trónörökös udvarában a legcsunyább skandalumok vannak napirenden,

kedden éjszaka is verekezésre került a sor diplomaták és katonatisztek között.

A trónörökös állandóan merényletektől féltik és éjjelenként valósággal elbarrikádozzák szobájában. A trónörökös és udvara között állandóak a kontroverziák. Egy távirat körül támadtak az ellentétek.

A trónörökös ugyanis azt állítja, hogy egy oly sürgönyt csempészték kezébe, a melyben Oroszország ellentállásra hívta fel a monarchia ellen.

Később azután megjött az igazi sürgöny, ebben mérsékletet tanácsolt az orosz. De ekkor már késő volt. Nisben különben teljes a fejtelenség és senki sincs, aki vállalni merné a bekövetkezendő eseményekért a felelősséget.

Cabrinovicnak egy levelet adott, amely Jaklojevic M. tanítóhoz Mali Zvornikba szolt. Erre Cabrinovic az általa hozott bombákat, browningokat és löszert Principnek és Grabeznek átadta és a mellé rendelt pénccel együtt Mali Zvornikba ment.

Ott megtalálta Jaklojevic tanítót, akinek a losnicai határkapitány levelét átadta. Erre az utóbbi a szerb határőrszemeket értesítette. Midőn Cabrinovic a tanítóval együtt később ezekhez a határőrszemekhez jött, már egy ember várt rá, aki csónakon a Drinán át Nagy Zvornikra, Boszniába vitte.

Onnan ment aztán Cabrinovic Tuzlára, Jovavio Miskóhoz.

Pótlék.

Közvetlenül ezen emlékirat lezárása előtt terjesztett fel a szerajevói kerületi bíróság egy tanuvalomási jegyzőkönyvet, melyből kivehető, hogy egy a monarchiához tartozó egyén f. évi június 28-án a belgrádi os. és kir. konzulátusnak jelenteni akarta, hogy gyanuja van, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg ellen a boszniai tartózkodása alatt merényletet terveznek.

Ezt az embert belgrádi rendőrközegek, mielőtt a konzulátushoz beléphetett volna, semmi okokból elfogták és így a jelentésének megtételében megakadályozták. A kérdéses tanuvalomási jegyzőkönyvből arra lehetne következtetni, hogy az illető rendőrközegek a tervezett merényletről tudomással bírtak és azt az embert csak azért tartóztatták le, hogy a feljelentés megtételében megakadályozzák.

Mivel ezek a vallomások felülvizsgálva még nem lettek, megbízhatóságukról jelenleg még ítéletet nem lehet alkotni.

A kozák lovasok kudarca a japán háborúban.

(Az orosz hadsereg büszkesége. — Katonai kritika a mandzsuriai hadviselésről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 6.

A világháború küszöbén állunk és ennek az eseménynek elvártában nem is jellemezhető lélekállapot teszi feszültebbé mindenkinek idegeit. Mindenki vár valami nagy, a mai mértékkel meg sem mérhető döntő elhatározást, véres ütközetet sok ezer halottal, a mi monarchiánk megsemmisítő lecsapását Szerbiában, a német hadseregnek, valamint a monarchia haderejének feltartóztatlan előretörését Oroszországban, mindenki várja a franciák második Szédánját. Mindezt az izgalmaktól már-már kifáradt európai országok népei egy huszonnégy óra alatt szeretnék hallani. Bámulat, hogy noha bátran elmondható, hogy majdnem minden második ember katona, vagy katona volt, mégis száz százaléka az embereknek halvány sejtélemmel sem bír arról, hogy tulajdonképpen mikor kezdődhetnek meg a komoly operációk a harctéren.

Az Aradi Közlöny tegnap megjelent számában egy igen előkelő szakférfiu előadását ismertette és így olvasóink előtt tudott dolog, hogy a nagy döntő ütközetekre, a százezres tömegeknek az ellenséget megsemmisítő előnyomulására csak akkor kerülhet a sor, amikor a lovasság elvégezte a maga dolgát, amikor mindent, amit tudunk kell az ellenségről, már tudunk is a lovasság felderítő szolgálata következtében. Tehát a világhírű magyar lovasságnak, valamint a német hadsereg nagyszerű lovasságának előnyomulása vezet majd be az orosz háborúkat és így bizonyára nagyon érdekes, ha kiegészítjük azokat a tudósításokat, amelyeket eddig az Aradi Közlöny, a sokáig az orosz birodalom első katonájának tartott, a világ tudatában is ekként élt orosz kozákokról adott.

Spaics Sándor honvédhuzár százados résztvett az orosz-japán háborúban, az orosz főhadiszálláson. Port-Arthur eleste után az örökké emlékeztető mukdeni csata előtt érkezett meg és jelen volt annál a legnagyobb szabású lovas hadműveletnél, amely a hadtörténelemben

„az inkaui raid“

néven ismeretes és van megörökítve. Azért mondjuk el ennek a rendkívül érdekes lovascsatának a honvédszázados könyve nyomán a történetét, hogy olvasóink meglássák belőle, mennyire

felette áll hadseregünk lovassága,

amelyre a monarchiának Oroszország ellen viselendő háborújába-elsősorban vár döntő szerep, a híres és a nép hitében még ma is győzhetetlennek tartott kozák lovasság felett.

— Port-Arthur eleste után, 1905. január havának elején Oroszország elhatározta, hogy a Mandzsuriában fekvő seregeivel újra megtámadtja a japánokat és kiköszörüli az orosz fegyvereken ejtett csorbát. Mukdennál volt megvívandó a döntő ütközet az orosz sereg és ezt előzte meg az inkaui raid. A raid szó azt jelenti, hogy aránylag erős lovassági test nagyszabású portyázást hajt végre, amelynek az a célja, hogy az ellenség oldalában és hátában kárt okozzon és ezáltal figyelmét elterelje ama hadműveletekről, melyeket a főszereg az arcéle ellen tervez. A főkelléke a meglepetés, hogy az ellenségnek módjába selegyen ellenrendszabályokat alkalmazni és a főhadművelettel időbelileg is összhangzásban kell állnia. Az orosz lovasság főparancsnoka Miszcsenkó

tábornok, a cár főhadsegéde volt, kinek az volt a feladata, hogy az ellenség balszárnyát megkerülve váratlanul a hátánál jelenjen meg és a vasutvonal elrombolása által Port-Arthurban telelő japán erőknél további elszállítását késleltesse, másrészt, hogy az ellenség hátában történő nem várt megjelenés által annak figyelmét az arcvonal előtti eseményektől elterelje és saját hadseregének támadásához kedvező feltételeket teremtsen. A tábornok parancsnoksága alatt tizenkét lovasezred, három es fel üteg, négy vadászkülönítmény, egy egészségügyi oszlop és ezeröttszáz eleségszállító öszvér állott. Hihetetlenül hangzik, azonban tény — mondja Spaics százados az orosz-japán háborúból írt könyvében, hogy az eleségszállításra ezeröttszáz öszvért vittek magukkal, míg a löszeroszlop két napi menetire maradt hátul. Amint látszik, már az óriási sereg összeállítása is tökéletlen, mert kevés a tűzerege s ebből azt következteti az író, hogy a már békében fennálló jól szervezett kozákhadosztályok, amelyekről a háború előtt oly sok mindent lehetett hallani, csak a mesék világából s a Pétervárról évről-évre küldött jelentésekből valók voltak. Aki ezeröttszáz öszvért huz maga után, annak aligha van kedve száz kilométeres napi menetek megtételére, mint azt az amerikai Stuart, vagy a magyar Hadik lovasgenerálisok tették. Aki löszeroszlopát két napi menetire hagyja maga mögött, annak aligha van szándékában az ellenséggel kemény harcot venni fel.

— A hadműveletnek főcélja volt Inkaut elérni, az oitani raktárakat és vasutberendezéseket szétrombolni. Három oszlopban indult el az óriási orosz lovasság, egy közép, egy bal és egy jobb oszlopban. Január tizedikén indultak meg reggel 7 órakor és már aznap délután tizenegy óra tájt

egy japán félszázad a középső oszlopot, amelynél a főparancsnok is tartózkodott, utjában feltartóztatta.

Ezen bevezető harcba a két oldaloszlop nem avatkozott bele, jóllehet módjukban lett volna egyszerű bekanyarodás által a japán félszázad visszavonulási vonalát elvágni. Az egyes csapatoknak a harcban való összeműködését, különösen pedig az olyan összeműködést, amely az egyik, vagy a másik parancsnoknak kezdeményezéséből jött volna létre, az oroszoknál sohasem találjuk. Részint mert mindegyik igen erősnek tartotta a másikat, azt vélte, hogy annak az ő támogatására nincsen is szüksége — a számbeli túlerőben való örökös bizakodás — részint mert az idő haszontalan elfecsérelésében még ha az oly drága is, mint amilyen az egy ilyen raid alkalmával lenni szokott, semmi helytelenséget nem találnak. Innen ered az oldaloszlopok parancsnokainak erélytelensége is. Ebből még akkor sem csudtak fel, midőn láttak, hogy

a középoszlopot, mely erősebb volt egy hadosztálynál is egy japán félszázad fel tudta tartani.

Ismernünk kell az orosz ember lényét, lelkét és gondolatmenetét, hogy megérthessük, mi az oka annak, hogy ezen máskülönből oly kitűnő emberek oly hihetetlenül kevés eredményt tudnak csak elérni. Egy félszázad feltartóztatja egy egész lovashadtest menetét.

— Minden hadi tudományt és józan észt megcsufító volt azonban ennek az óriási had-erőnek támadása, amely

egy pár órai harc után a legszénytelenebb visszavonulásra kényszerítette.

— *Miszcsenkó* tábornok, a támadásra tizenkét lovas ezred mindegyikéből egy-egy századot jelölt ki, míg ő maga hadseregének zömével az inkai pályaudvar felé irányított támadó csoportot fedezte *Dazicsau* felől jöhető japán ellentámadásokkal szemben.

— A támadásra való csoportosítás kétségtelenül igen sajtáságos — mondja a kitűnő író.

— A rendelkezésre álló lovasságnak egy tizenkettő része van kijelölve a tulajdonképeni támadásra, tizenegy tizenkettő pedig egy mellékfeladat elvégzésére és a támadó sereg is tizenkét más-más ezredbeli századból. Ennek oka tisztán személyi volt, mert a főparancsnok azt akarta, hogy mindenik ezredparancsnoka kivétel nélkül mellére tűzhesse a *Szent György* keresztet és ezért mind a tizenkét ezrednek részt kellett vennie Inkaú bevételében. Azonban, mint az orosz-japán háborúban mindig

az oroszok most is mindennel el-
késték.

A tüzérség este hat órakor kezdte meg a tüzelést és fél óra múlva meg kellett szüntetni, mert a saját csapatainak mozgását már nem látta és rájuk lőtt és így történhetett meg, hogy este fél hétkor

egy japán tiszt az inkai állomásról egy mozdonyon kelet felé elszárguldott anélkül, hogy a tűz alá fogott mozdonyt az orosz tüzérség általálta volna

és a japán fővezér hamarabb értesült az inkai eseményekről, mint a támadó orosz sereg vezetője. Ugyanebben a félórán egy *Dazicsau* felől jövő vonatnak sikerült egy zászlóaljnyi japán gyalogságot nyitott lórikon Inkauba bevinni és ott kiszállítai és *Miszcsenkó* tábornok nem tudta ezt tizenegy ezred lovassággal megakadályozni.

— Jellemző az orosz hirszerzés és kém-szolgálatra, hogy a harc kezdetén még az Inkauban lévő ellenség erejét hozzávetőleg sem ismerték. A vasuti állomástól északra fekvő házacskák közé gyenge japán osztagok fészkeltek be magukat, ahonnan a lassanként előrehaladó tizenkét orosz századdal szemben szívesen tudtak védekezni.

— Az a sereg, amelynek az volt a feladata, hogy az inkai állomást robbantsa fel, az épületek közt a sötétségben össze-vissza futkosott, de robbantani nem mert, mert a zűrzavarban a saját osztagjait sodorta volna a legnagyobb veszedelembe.

— A városba, Inkauba való bevonulást az oroszok közül senki se kísérelte meg, kivéve *Little* urat, a *New York Herald* tudósítóját. Ez részt vett a raidben és a csapatokat az állomásra is elkísérte. Itt a városi táviróhivatalt közelben érezve, nem tudott ellentállni a kísértésnek. Sikerült neki még az éjszaka a városba bejutni, táviratait feladni, s a következő napokon pedig a visszavonuló orosz lovasságot is utólni. Nem csodálni való-e, ha a védtelen újságíró táviratai kedvéért a városba behatol, míg tizenkét lovasszázad a vasuti állomásnak jelentéktelen mérvű elrombolásával megelégedni kénytelen — kénytelen, miután éjjel tizenegy órakor a támadó csoporthoz megérkezett *Miszcsenkó* tábornok parancsa, amely az ütközet félbeszakítását és visszavonulás megkezdését rendelte el. Ezen háborúban sok olyasmi történt,

ami az általunk tanultaktól jelentékenyen eltér sőt eltér attól is, amit mi az orosz lovasságról feltételeztünk, úgy hogy az embernek a helyszínén kellett lennie, hogy elhiggye mindezeket.

— Azon csoporthoz, amely felett *Miszcsenkó* tábornok személyesen parancsnokolt, a délután folyamán jelentések érkeztek arról, hogy *Dazicsau* felől egy japán zászlóalj közeledik. Ezzel szemben a tábornok a kaukázusi lovasdandár egyik ezredét küldötte, amely nem tudva ellenállni a gyalogsági támadásnak, este tíz órakor visszavonult.

— Egy ezred küzd, tizenegy más tétlenül áll és vár. Várja, míg azt az egyet megverik. Azután visszamegy mind az egész, mert nem

akarja megkockáztatni, hogy esetleg nagyobb veszteséget szenvedjen. Az erők ilyen alkalmazása jellemzi az orosz tábornokokat, nagyokat, úgymint kicsinyeket, a harcészatban úgymint a hadészatban, és ez az oka, hogy

az oroszok ezen háborúban soha,
de soha legkisebb említésre méltó
eredménnyel nem dicsekedhetnek,

dacára számbeli fölényüknek, dacára vezetésük alatt álló kiváló katonanyagnak. Tizenkét század megáll ott, ahol egyetlen egy újságíró előrejut, és *Miszcsenkó* tábornok este tíz órakor egy előrenyomuló japán zászlóalj elől lovashadtestének a visszavonulását rendeli el.

Magyar bakák vitézi tette Keveváránál.

(Átkelés a Dunán. — Szétvert szerb előrsők. — Dicséret az ezredparancsban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, augusztus 6.

Egy temesvári lap állítólag hiteles jelentés alapján ezredparancsból számol be a temesvári hatvanegyedik gyalogezred két különítményének bravuros tetteréről, amelyet tegnapielőtt Kevevára alatt követtek el.

A Temesvárott állomásozó hatvanegyedik gyalogezred jelenleg Kevevárán teljesít szolgálatot, ahol a legpompásabb kondícióban és állandó lelkes harci kedvben végzik nehéz feladatukat. Az ezred két, husz-husz emberből álló különítménye, amelyek egyikének *Ludvig* hadnagy, a másiknak pedig *Schuller* hadnagy volt a parancsnoka, vasárnap éjjel egy *Deményi* nevű utászhadnagy társaságában veszedelmes feladatra vállalkozott. Az éjszaka sötétségének leple alatt a két elszánt kis csapat csónakokon átkelt a Dunán. Szemendria szerb helység határában

meglepték a [szerb tábori őrsöket, azokat részint a agyonlőtték, részint pedig szuronyaikkal agyon-szúrták. Ilyenformán több mint harminc szerb katona esett el.

De a derék katonák ezzel még nem elégedtek meg, hanem szétrombolták a táviró-vonalat és felrobbantották a hajóállomásokat. Csak ezekre a robbanásokra lettek figyelmesek a szerb oldalról és erősen kezdtek tüzelni a katonáinkra, akik kénytelenek voltak erre visszavonulni. Az ellenség golyói az egyik különítmény *Metzger* nevű őrsvezetőjét három helyen is találták, de az elszánt, bátor legény még élve, a saját lábán menetelve elérte a partot, ahol összeesett és meghalt. Halála előtt a szakaszvezető ezekkel a szavakkal fordult társaihoz:

— Ne hagyjatok itt bajtársak! Vigyetek el... Hazán földjén akarok meghalni! A különítmény katonái a holttestet vállakra kapták és nagy nehézségek árán magukkal hozták a hazai partra. A két különítménynek két közlegénye súlyosan, egy pedig könnyebben megsebesült. Amikor a két csónak elérte a magyar partot a tuloldalról is megszűnt a tüzelés és látni lehetett azt a zavart, fejnélküliséget, amelyet a mieink csodás és vakmerő kirándulása szerb részen okozott.

Hogy csapataink lelkesedése milyen határtalan, mi sem igazolhatja jobban, mint az, hogy az egyes századok nem akarják magukat leváltatni és a szerb tüzelésre sapkáikkal intenek vissza:

— Fehlschuss! A lövés nem talált!

Az ezredparancs, amelyet *Weiss* ezredes ezredparancsnok adott ki, a legnagyobb elis-

merés és dicséret hangján emlékezik meg a két különítmény minden egyes emberéről és például állítja őket az egész ezred elé. A különítmény minden egyes tagját az ezredparancsnok előléptette és megtette a szükséges intézkedéseket a tisztek előléptetésére vonatkozólag is.

Ma reggel Kevevára alatt ismét tüze-harcra került a sor, a szerbek gránátokkal lövöldöztek a magyar partot. A tüzelést a mi tüze-ségünk erőlyesen viszonzta.

Weiss Ferenc lovag ezredesnek a hőstett alkalmából

kiadott ezredparancsa

a következőképen hangzik:

— Örömmel és büszkeséggel hozom általános tudomásra, hogy tegnapielőtt mára viradó éjjel önként jelentkezettekől alakított két osztag a szerbiai parton vitézül verekedett, ismételten megütközött, számos ellenséget megsemmisített és az ellenségnek egyébként is jelentős károkat okozott. A kicsiny, de hősi csapatnak tagjai voltak:

Ludwig hadnagy, *Ebner* és *Metzger* szakaszvezetők, *Budescu* és *Russu* káplárok, *Rózsa* címzetes káplár egyéves önkéntes, *Katona*, *Szántó*, *Werner*, *Kurilla*, *Kovács* András, *Kovács* Pál, *Jerg* Mih, *Kraesmer*, *Reiter*, *Székely*, *Simeon*, *Kolgya*, *Rakics*, *Bakos*, *Peterman*, *Szolje*, *Gyirigy*, *Hunyadi*, *Reiss*, *Raubig*, *Vakaresu*, *Lekics*, *Hartmann*, *Kirnov*, *Zsivanov*, *Mihajlovics*, *Utasi*, *Illics*, *Tóth*, *Milovanov*, *Balog* és *Zeier* tizedesek,

Schuller hadnagy, *Zeumanu* törzsörömmester, *Agnicsék* és *Graf* káplárok, *Veder*, *Olarin*, *Stregl* tizedesek, *Klipics*, *Morgentaler*, *Bence*, *Bajkay*, *Gojos*, *Leitner*, *Mink*, *Makai*, *Rusanda*, *Lörnig*, *Szabó*, *Till*, *Tiss* és *Junok* közlegények.

Dady hadnagy, *Petrovszky* és *Szabó* szakaszvezetők, *Mach* és *Rigó* káplárok, *Takács*, *Britt* és *Pap* tizedesek, *Balog*, *Rácz*, *Baresa*, *Adler*, *Wekerle*, *Glovek*, *Csikos*, *Darabos*, *Hoffmann*, *Hüpfli*, *Humanyansky*, *Janosik*, *Jergert*, *Hidvégi*, *Kroncsak*, *Kliement*, *Ladányi*, *Lesku*, *Szilágyi*, *Szöke*, *Tamás* és *Varga* utászok.

Büszke önérettel tekinthet vissza távoli jövőből is a megnevezettek mindegyike erre a bravuros vállalkozásra. Ők voltak az elsők, akik ebben a hadvonalban a Dunán átkeltek és az ellenség testére irták fegyvereikkel az osztrák-magyar katonai szellem és hősiesség jeleit.

A felsoroltak mindegyikének legmelegebb elismerésemet és mélyen érzett katonai hálámat fejezem ki a legfelsőbb hadvezetőség ne-

vében. Sajnos, a bámulatra érdemes vállalkozás halálos áldozatot is követelt.

Egy szakaszvezető hősi halált halt.

Három ember pedig megsebesült.

A hősi tettben résztvevő legénység előléptetésben részesült.

Érdekes, hogy a vitéz csapatban igen sok a szerb nemzetiségű katona.

Kis történetek a nagy háborúról.

(Íróasztal az aszfalton. — Érettségi a harcmezőn. — Nincs beteg.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, augusztus 6.

Ezekben a háborus napokban olyan bőven teremnek a kedves epizódok, mosolyt fakasztó történetek, amiktől könnybelábad mégis az ember szeme, mert érzi, hogy a vidámság köntösében egy döbbenetes emberi tragédia rejtőzik. E vidámbus történetek közé tartozik az is, amelynek ma este voltunk szemtanúi. Az Aradi Közlöny nyomdájára előtt levő gázlámpa alatt egy katona feküdt a földön, mellette egy bajtársa állott. Messziről nézve azt hittük, a földön levő ember elájult s csak odaérve láttuk, hogy a hasán fekvő katona ceruzát tart a kezében s nagy szarkaláb betűkkel sorokat vet egy levelezőlapra, melyet odaszoritott a járda aszfaltjához. Megkérdeztük, miért nem megy be írni a szállására, hisz ott kényelmesebben megtehetné. A katona, negyven év körüli népfelkelő a fogai közé szorítja a ceruzát, feltámaszkodik a könyökére és imigyen adott választ:

— Épen most kaptam a bajtársamtól ezt a levelezőlapot, oszt látom, itt van a postakiszti, hát sietek bedobni, hogy mindjárt elmehessen. Meg is vagyok már vele.

És megmutatta nekünk a levelezőlapot, amelyen csak ennyi állott:

„Jól vagyok, anyjukom, de öreg legénynek nehéz az élet.”

Azután felállott és bedobta a lapot a postaszekrénybe, hogy hamarabb kaphassa meg érette aggódó, érette virrasztó hűséges élete párja. A körülötte állók néhány koronát gyűjtöttek össze az öreg népfelkelőnek, hogy vehessen magának sok sok levelező lapot s a bajtársainak is adhasson belőle, akiket valahol messze, hegyháti falvak nádfedele házaiban épen úgy várnak szegény, gyötrődő asszonyok.

A kulturpalota előtti sétányon történt:

Két kis gyermek sétál a édes anyjával. Az egyik öt éves, a másik nyolc. Az öt éves megpillantja a felsőkereskedelmi iskola előtt fűben heverésző katonákat. Kíváncsian kérde édes anyjától:

— Mond mamuskám, mit csinálnak a katonák az akadémiában?

A gyermek anyja kitérő választ ad.

— Tanulnak kisfiam.

— És mikor fognak érettségizni? — kérde tovább a gyermek.

Most a nagyobbik veszi át a szót:

— Azok nem itt tesznek érettségizni, hanem a harcmezőn...

Sorba állanak egyik városi elemi iskola udvarán a katonák. Az őrmester észre veszi, hogy a sorból hiányzik valaki.

— Hol van az az infanterista a jobb szárnyról — kérde az egyik tizedestől.

— Ezelőtt egy félórával betegét jelentett — mondja a szoba parancsnoka.

— Micsoda beszéd ez? Most nem lehet betegnek lenni, csak meghalni...

Varsóból kivonultak az oroszok.

(A monarchia hadüzenete Oroszországnak. — Az orosz derékhad hátrálása.)

— Saját tudósítók táviratai. —

Budapest, augusztus 6.

Attól a pillanattól, hogy Németország háborút üzent Oroszországnak, hű szövetségeseivel együtt, az osztrák-magyar monarchia is megkezdte hadműveleteit, ősi ellensége ellen az északi harcmezőn. Az általános mozgósítás után ma megtörtént a hivatalos hadüzenet is, a monarchia részéről.

Németország seregei impetuozus erővel vetették magukat a „béke cár” haderejére. A német támadó taktika már az első napokban jelentékeny sikereket mutathat fel. Ma arról érkezett hír, hogy az oroszok, miután Czensztóchán és Kalisch elestek, a nyugati Lengyelország katonai főhelyét, Varsót is feladták kardcsapás nélkül.

Azonban az éjszaka érkezett hírekből az világlik ki, hogy az oroszok régi csalfogásaikkal élnek még ma is és a derékhadak és megkezdtek vonulásukat az ország belsejébe. Száz esztendeje ismeri a világ az oroszoknak ezt a rückwertskomentrierungját, amely Napoleont a bukásba vitte. Azóta a hadi tudomány nagyot haladt és a két nagyhatalom hadvezetősége bizonyára úgy építette fel az orosz hadjárat operációs terveit, hogy ez alkalommal Oroszország bukik bele abba a verembe, amelyet másnak készült ásnia.

Ma érkezett híreink a következők:

Hadat üzent a monarchia Oroszországnak.

Budapestről jelentik: A hivatalos Budapesti Közlöny ma este hét órakor megjelent rendkívüli kiadása hivatalos részében a következőket közli:

Legfelsőbb felhatalmazás alapján folyó évi augusztus 5-ikén a szentpétervári császári és királyi nagykövet utasított, hogy az orosz császári külügyminiszterhez a következő szövegű jegyzéket intézze kormányának meghagyásából:

Ausztria Magyarország nagykövetének szencseje van az orosz külügyek minisztere hexcellenciájának a következőket tudomására hozni:

Tekintettel Oroszországnak az osztrák-magyar monarchia és Szerbia közti konfliktusban tanúsított fenyegető magatartására, valamint tekintve azt a tényt, hogy a berlini kabinet közlése szerint ebből a konfliktusból kifolyólag szükségét látta annak, hogy az ellenségeskedéseket Oroszországgal szemben megnyissa, s Németország ennek következtében az említett hatalommal szemben hadiállapotban van, — Ausztria-Magyarország Oroszországgal szemben szintén hadiállapotban lévőnek tekinti magát.

Bécsből jelentik: Sebeco bécsi orosz nagykövet átvette utlevelét, Szápáry gróf pétervári osztrák-magyar nagykövet utasítást kapott, hogy kérje el utlevelét és hagyja el azonnal Oroszországot.

Német területen megvert orosz lovas csapatok.

Berlinből jelentik: Az orosz határon, Svidder és Grodkennél orosz lovascsapatok átakartak törni a német határvédelmi csapatot. Az oroszokat visszaverték orosz területre. Egy orosz lovas hadosztály, melyet Soldaunál egy dandárnyi veszteséggel visszavertek, menekü-

lés közben Majslenburg mellett további veszteségeket szenvedett.

Hivatalosan jelentik Budapestről: Krakkóból jelentik: A Nova Reforma ma egy Varsóból érkezett személytől arról értesül, hogy Silinszky varsói kormányzó kétszáz városi polgárt magához kéretett és hosszabb beszélgetés után Varsót az ő védelmükre bizta. Azután az egész varsói helyőrség a vezérkarral együtt elhagyta a várost és magával vitte az állami okmányokat. Az állami kincseket már előbb Oroszország belsejébe vitték.

Krakkóból jelentik: Varsóból érkezett egyéniség közli, hogy Silinszky varsói főkormányzó kétszáz városi polgárt magához kéretett és hosszabb beszélgetés után Varsót az ő védelmükre bizta. Ezután az egész varsói helyőrség vezérkarral együtt elhagyta Varsót, magával vitte az állami irattárt, az állami kincseket már előbb Oroszország belsejébe vitték. A lakosság egykedvűen nézte az elvonulást. A város teljesen nyugodt. A német csapatok bevonulását minden pillanatban várják.

Hivatalosan jelentik Budapestről: Az orosz harctérről érkező jelentések mindinkább oly értelemben sűrűsödnek össze, hogy nemcsak a határőrző csapatok visszavonulása folyik néhány nap óta teljes mértékben, hanem még

a derékhadak is kelet és északkeleti irányban vonulnak vissza.

Orosz Lengyelország középső részéről. Ez arra enged következtetni, hogy hosszú évi előkészületnek és a nyugati országban folyó csapatösszevonások dacára az orosz harcokésztség még sem elegendő ahhoz, hogy bátorrággal vehesse fel a nyílt harcot Orosz Lengyelország területén.

A német-francia háború.

Berlinből jelentik: A Wolf ügynökség jelentése szerint Briey francia helységet a német csapatok megszállták.

Konstantinápolyból jelentik: Egyetlen francia hajó sem mer kifutni arabihelogsból, mert félnek egy német cirkálóról, amely hír szerint a Dardanellák közelében cirkál.

Berlinből jelentik: Az angol nagykövet és a belga követ elhagyták Berlint.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámjai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Öt háborus országban át.

— **Londontól Aradig. — Kémnek nézett aradi orvos. —**

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 6.

Hecht Arnold dr., a köztisztviselőben álló és nagy tudású aradi kerületi orvos a világháború következtében Londonból volt kénytelen hazatérni. Hat napi utazása alatt Anglián, Franciaországban, Belgiumon, Németországban és Ausztrián, csupa háborus országban keresztül olyan kalandokat élt át, amelyeket a huszadik század embere nem is álmodott még eddig. Öt hadi lángban élő országban keresztül szemlélhette éles szemmel a fejlődő eseményeket, a vágató világtörténelmet, a hangulatot. Orosz kémnek elfogatását láthatta s pár órával a bombamerénylet után érkezett Nürnbergbe, ahol idegen nyelven diskurálgtatván az utcán feleségével, pillanatnyilag ő maga is gyanu alá került. Hecht dr., aki a londoni Wright szanatóriumban a bacilláris megbetegedéseknek védőoltással való gyógyítását tanulmányozta, érdekes kalandjairól a következő részleteket beszélt el az Aradi Közlöny számára:

— A szerb háború kitörése még nem keltezt nagyobb szenzációt Londonban. Ott különben is nagyjából furcsa véleményekkel vannak róla. Műveletlen, félvad csordának tartanak s csak egy ember nevét ismerik jól,

egy magyar embert becsülnék nagyra: Tisza István grófot.

— Négy hétig akartam Londonban maradni feleségemmel együtt. A háború már ötödik napja tartott, amikor a Times-ban megjelent az ismeretes cikk, amely gróf Tisza Istvánt Európa egyik legnagyobb koncepciójú államférfiának mondta s Berchtold grófról is elismerőleg nyilatkozott. De ugyanebben a lapban egy másik cikk is volt, amely az orosz-német háború eshetőségeit vitatta. Ezt gyanús jelenségnek tartottam s elhatároztam, hogy felmegyek konzulátusunkhoz. Megkérdeztem konzulunktól, hogy maradhatok-e még egy hétig Londonban.

— Pakkoljon össze — ez volt a válasz — és mennél hamarabb igyekezzék hazajutni, mert valószínűleg három napon belül a konzulátus is csomagol.

— Ez pénteken volt. Természetesen a tanácsot megfogadtam, de egy óriási akadállyal találkoztam csakhamar. Angol pénzem elfogyott s magyar bankóimat sehol sem akarták elfogadni. Izgatottan lógtam-futottam, míg végre az az ötletem támadt, hogy az Anglo-Austrian bankhoz fordulok. A pénztárnál benyújtottam bankjegyeimet, de hidegen csak a következőket válaszolták:

— Legnagyobb sajnálatunkra uram mi most

mexikói bankjegyet nem vásárolunk!

— Szerencsére ép az nap kaptam hazulról pénzt, amelyet angol aranyokban folyósítottak. Így miután a passzusom rendben volt, akadálytalanul elutazhattam. Doveren keresztül Brüsszelig jutottam el, de ott meg kellett szállni, mert Belgiumban már akkor mozgósítás volt s éjszaka nem indultak vonatok. Mondhatom, hogy Belgiumban már akkor nagyon elkeveredett volt a hangulat, sőt az éhségség kezdett fenyegetni. Ezt az egész uton, amely az országban keresztül vezetett, tapasztaltam. A belga drágaság hihetetlen arányokat értett s élelmiszereket alig lehet kapni, mert sem Franciaországból, sem Hollandiából, sem Németországból, sem Angliából nem szállítanak oda húst és élelmi cikkeket. A belgák már most kikaparják a zöld krumplics és földből s éretlen gyümölcsöcsel oltják éhségüket.

— Másnap délelőtt elindultunk Brüsszélből, de csak a határig, Verviers ig adtak ki jegyet s a podgyászt is csak addig vették fel. Verviersnél le kellett szállni a vasutról s a hivatalosok kijelentették, hogy akik tovább akarnak utazni, azoknak gyalog kell Herbsthalig,

a német határállomásig menni. Ott hagytuk podgyászsunkat, amelyben benne voltak feleségem összes toalettjei, az én egész garderobom, frakkom, szmokingom ott kellett hagyni abban sőt biztos tudatban, hogy soha nem látjuk viszont. Nehéz kézipodgyászsunkat cipelve, nekivágtunk a nagy utnak, de közben rosszul lettem s talán el sem tudtunk volna vergődni, ha egy ökrös-szekér meg nem könyörült volna rajtunk s el nem vitt volna bennünket jó pénzért az állomásig. Utközben végnélküli sorban gyalogoltak az utasok.

— Az állomás előtt pár száz lépéssel porosz katonák kordont alkottak s mindenkit csak igazolás után engedtek keresztül. A német határállomáson viszont több emelet magasságban állottak a francia menekültek podgyásza. Herbersthalban egy negyven kocsiból álló vonat várt bennünket, amely pár perc alatt zsufolásig megtelt. Az utasok nagyjából Párisból menekülő német alattvalók voltak, akik elbeszélések, hogy szombaton délelőtt plakátok tudatták a fővárosban élő németekkel, hogy akik délután öt óráig nem távoznak, hadifoglyoknak tekintetnek és az ország belsejébe internáltak. Az utasok elbeszélések, hogy

mintegy hatvan-hetvenezer ember hagyta el a pár óra alatt Páris,

otthagya vagyonukat, berendezésüket, butorikat, ruháikat, csak a legszükségesebbeket véve magukhoz. De még ezek között a szerencsétlenek közt sem volt egy lehangolt, valamilyen nyien lelkesedéssel beszéltek a háborúról, a legnagyobb elragadtatással Vilmos császárról.

— Így ment az út Kölnig, ahová pár órai késéssel érkezünk meg. Itt nem volt egy hor-dár sem a pályaudvaron, mind bevonult. Én és feleségem huszonnégy órája alig ettünk s ezért elsősorban az állomás mellett egy automata-büffet kerestünk fel. Itt hallottuk aztán, hogy a mozgósítás első napján kormányrendelet tiltotta meg, hogy pályaudvarokon, vagy azok környékén üzemhelyiségekben, vendéglőkben bármiféle alkoholos italt árussítsanak. A Kölnből induló vonat annyira zsufolva volt, hogy bár első osztályú jegyünk volt, a folyosón voltunk kénytelenek állni. Végre az étkezőkocsiban kaptunk két helyet, de ahogy megvácsoráztunk, a pincér felszólított, hogy csináljunk másnak helyet. Hogy tovább maradhasunk, bort hozattam, habár soha életemben nem ittam s nem is nyultam most se hozzá. A két helyet úgy tudtam megtartani, hogy minden fél órában hozattam valamit, de Mainz előtt még is helyett kellett másoknak csinálni. A folyosón a nagy füstben, gőzben nem bírtuk ki s Mainzban ezért leszálltunk.

— Másnap Frankfurt felé folytattuk utunkat. Frankfurtnál egy kocsiiban óriási csődület támadt. Kiderült, hogy egyik felügyelő asszony-nak feltűnt, hogy a félreeső hely már hosszabb ideje zárva van. A kalauz kinyitotta az ajtót s az utasok egy nyurga,

nagyszakállu orosz huztak ki a fülkéből.

Az orosz, aki állítólag

egy állomás ellen akart merényletet elkövetni,

a katonai hatóságnak adták át. A vonaton aztán a különböző helyről jött utasok beszéltek, hogy több helyen fogtak el már orosz kémeket, a legtöbbjét női ruhába bujtatva.

— A vonat Nürnbergig vitt s ott értesültem, hogy tovább már csak két vonat közlekedik: egy, amelyik hajnali három órákor s egy, amelyik délután háromkor indul. Mi az utóbbit választottuk s megszálltunk a Grand Hotelben. Az utcákon habár késő este volt, hatalmas tömeg hullámozott fel s alá, a szállodában pedig értesültem a bombamerényletről, amelyet aznap délután követtek el. Három óra tájban egy aeroplán jelent meg a város felett, ide-oda manővrozott, majd

az állomás felett egy bombát vetett le.

A bomba az épületen kívül a töltésre zuhant, de nem robbant fel. A katonák a repülőgép után löttek, de nem találták el.

— Másnap délelőtt megnéztük a várost, különösen művészies kutait, amelyek világhírűek. Feleségemnek ép az egyik kut sépségeit magyaráztam, természetesen magyarul, amikor észrevettem, hogy egy pár suhanc van mögöttünk, akik élénken gesztikulálnak. Pár pillanat múlva már többen álltak ott, egy perc múlva pedig olyan tömeg vett körül bennünket, amilyen a Szabadságtéren sem férne el. A tömeg

fenyegető magatartást kezdett tanúsítani,

én a legközelebbi üzletbe mentem s kértem a tulajdonost, vezessen a rendőrségre, hogy megszabaduljak a molesztálástól. Az készségesen vállalkozott, de amint kint voltunk az utcán, így szólt rám:

— Jetzt geben sie acht, dass sie nicht durchbrennen, denn ich habe sie verhaftet!

— A városháza előtt egy ur felismert s tudomására akarta adni a tömegnek, hogy a Grand Hotelből ismer bennünket, de az izgatott tömeg csak kiáltozott:

— Wache heraus!

Végre kijött egy bajor hadnagy, akinek megmutattam papirjaimat.

— Ezek magyarok! — kiáltotta a katona a tömeg felé. Az előlállók meg is értették s kiáltozni kezdtek:

— Hurrah für Ungarn!

A többiek azonban nem hallottak semmit s tovább ordítottak:

— Le az oroszokkal! Le a női ruhába bujtatott kémekkel!

— Végre úgy szabadultunk meg, hogy be-mentünk a rendőrségre, negyed óra múlva szét-ozlott a tömeg s akkor autón távoztunk.

— Innen akadálytalanul jutottunk el Regensburgig, ahol a mellettünk levő fülkébe egy elegáns öszszakállas ur s egy erősen férfias arcu hölgy szálltak fel. A hölgy után egy leány jött, akinek az uriaszony magyarul oda-szólt:

— Róza, maga menjen a következő kupa-péba!

— Igen is méltóságos asszonyom! — felelte a leány. Ebből a válaszból tudtam meg, hogy utitársaink, akiknek csakhamar

kellemetlen kalandjuk akadt,

előkelő magyarok. A következő állomáson a tömeg nagy tüntetést rendezett a bevonultak mellett. A szakadó eső dacára is minden ablak megnyílt s az utasok is zsebkendőjüket lenggették. Szomszédunk is kinézett s férfias arca feltűnhetett valakinek, mert a következő peroban az állomásfőnök felszállt a vonatra, igazolásra szólította fel őket s utazásuk célja iránt érdeklődött, majd kiserősi után. Azt hit-tük, ezzel az ügy el van intézve, de a követ-kező állomáson ismét felszállt az előző állomás főnöke s az új állomásfőnök is és újból igazolásra szólították fel a magyar házaspárt. A papirjaik rendben voltak s tovább utazhat-tak, de az állomásfőnök parancsot adott a kalauznak, hogy figyelje őket, a határon Passauban tegyen jelentést a katonai hatóságnak, hogy ne tőrjék, hogy esetleg bajor földön maradjanak. A házaspárt Passauban vámvizsgálat után tényleg egy ór kiserősi át az osztrák váró-terembe s amíg csak a vonat el nem indult, folyton figyelték őket az ablakon keresztül.

Az utazásunk további során abban a kál-váriában volt részünk, mint minden utasnak: hering módjára összezsufolva kellett jönnünk, pláne Budapesttől Aradig az érthetetlenül lassu postavonaton. A lelkes jelenetek egyes állomásokon itt is megismétlődtek, például Magyaróváron, Komáromban tejet szolgáltak fel urinők a katonáknak, Mezőberényben szalonnádt adtak nekik, de mondhatom, hogy Németor-szághban még sokkal nagyobb a lelkesedés. Minden állomás zsufolva elegáns hölgyekkel, akik fáradtságot nem ismerve szolgálják ki a katonákat gyümölcsöcsel, kenyérrrel, tejjel, li-monádéval. Mindenki a háborút élteti, tele vannak önbizalommal s a császárról a legma-gasabb elragadtatás hangján beszélnek. Jellem-zésül csak egy epizódot. Egy hölgygyel utaz-tunk, akinek négy fia és veje vonultak be. A bánat, vagy a csüggedés nem látszott rajta,

arca örömpírban égett és lelkesedéssel mondotta:

— *Dass ist noch wenig. Auch mein Blut möchte ich opfern, um unseren edlen Kaiser zu schützen!*

Steigerol az őrnagy-háziur.

(Igy kell szolgálni a hazát. — Szép esetek Aradon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 6.

Egyik aradi állami tisztviselő Rákóczy-utcai házában lakó egyik századosnak, aki hadba vonult, elengedte az augusztusi negyedre eső házbért s arra kérte a lapokat: ne írják meg ezt a követésre méltó esetet, mert ismerősei esetleg azt hihetnék, hogy reklám-jószívűség volt a célja.

— Nem is olyan nagy dolog az — mondta az illető háziur — hiszen az most honpolgári kötelessége minden háztulajdonosnak.

Igy beszélt és így eszelekedett egy civil háztulajdonos. S most lássuk, hogyan követi ezt a példát az, akinek mégis csak több köze van a hadsereghez, mint a polgári egyénnek, lássuk hogyan viselkedik az, aki még mindig a legfelsőbb hadur ruháját hordja, habár nem is teljesít már szolgálatot a hadseregben. Arról értesültünk, hogy az Aulich Lajos-utca 17. számú ház tulajdonosa, *Negrea Guzicilla nyugalmazott, közös hadseregbeli őrnagy főlemelte a lakóinak a házbért.* A lakók között vannak olyanok, akiket hadba hívott a haza védelme, de ez a védelem másképpen nyilvánul meg, mint az őrnagy ur eszelekedete.

Az őrnagy lakói közül fölkerestük azokat, akiknek férjüket a hadsereghez szolgálatra hívták. Az egyik K. G. államvasuti tisztviselő, akinek felesége ezeket mondta munkatársunknak:

— Igazán nem tudom, hogy honnét tudhatták meg önök ezt a dolgot, amikor mi senkinek se mondtuk el. Ha már úgy is tudják, hát bevallhatom, hogy igaz az eset. Mi mindig pontosan előre megfizettük a három hónapi házbért, de augusztusban nem tudtuk előteremteni a negyedévi lakbért, mert a szobaurunkat, aki szintén három hónapra előre szokott fizetni, behívták a háboruba. Ezért aztán csak egy hónapra fizettük ki az őrnagy urnak a lakbért és ő bizony rossz néven vette a dolgot. Én hivatkoztam arra, hogy az uramat behívták a háboru miatt, amire ő azt mondta, hogy neki pedig az adóját emelték föl. Épen azért — folytatta az őrnagy ur — *kénytelen lesz a házbérünket is főlemelni évi negyven koronával.* Én erre kijelentettem, hogy igazán nem tudom, hogyan tudjuk fizetni a főlemelt házbért, s hangoztatam, hogy jogunk volna teljesen élni a moratóriummal. Ő azt mondta, hogy ha nem fogadják el a steigerolást, akkor kénytelen lesz a lakásba beköltöztetni a leányát, özvegy Kónyánét, egy százados özvegyét. Most igazán nem tudom, hogy mit csináljak, mert nem tudhatom előre: meddig fog a háboru tartani.

Az őrnagy másik lakója Sch. Mór szintén bevonult. A felesége ezt mondta nekünk:

— Érthetetlen, hogyan terjed hire az ilyesminek, holott mi senkinek se mondtuk el. Az eset csakugyan igaz. Mielőtt az uram bevonult, lelkemre kötötte, hogy pontosan, elsején fizessem ki a házbért egy hónapra, mert mi hónaponta szoktunk fizetni. Amikor bevittem a házbért, az őrnagy ur leánya, özvegy Kónyáné századosné azt mondta, hogy az adójukat

emelték, tehát *kénytelenek havonta négy koronával főlemelni a házbért.* Erre én kijelenttem, hogy nem reflektálunk a lakásra, adják ki, ha tudják. Nem tudom mi történt azóta a lakással, mert én egész nap nem vagyok otthon. Mindenesetre különösnek találtam, hogy amikor mi nem élünk a moratórium kedvezményeivel, akkor steigerolás érte a köszönet.

Ebbe a csokorba tartozik még az is, ami a Bercsényi-utcában történt. Egy dúsgazdag háziur, a kinek nincs családja csodálkozva konstata, hogy B. kereskedő még harmadikán se fizette ki a házbérét. Megkérdezte, hogy miért nem fizetnek?

— Az uram háboruban van — mondta az asszony — az üzlet nagyon rosszul megy, élünk a moratórium engedélyével.

A gazdag ur haragra lobbant.

— Az istenteket — harsogta — kidobatlak benneteket, ha nem fizettek.

Még nem tudjuk, hogy megtörtént-e a kidobás.

Megirtuk ma, hogy az *Aradi Közlöny* szerkesztőségében és a népirodában Novák Rezsőné panaszt emelt a Thököly Imre-utca 52. számú ház tulajdonosa ellen, aki augusztus tizenötödikére fölmondta Nováknének a lakást, mert a moratórium-adta jogával élve nem fizetett elsején lakbért, miután férje bevonult katonának. Ma bennjárt a szerkesztőségben a Thököly Imre-utca 52. számú ház tulajdonosa, Cservenka János és kijelentette, hogy nincs szándékában Nováknét kiköltöztetésre kényszeríteni.

— Nem tudtam a moratórium ilyen rendelkezéséről — mondotta Cservenka — amikor Nováknének fölmondtam. Különbben is inkább azért mondtam föl Nováknének, mert mint kereskedő rossz viszonyban vagyok vele és a házbán van az üzletem is. Házamban tizenhét lakó van és ezek közül egyrek sem mondtam föl, pedig négy lakóm is bevonult katonának és ezek családjai nem fizettek elsején házbért. Nem vagyok én hazafiatlan ember és szívesen segítem a családfenntartó nélkül maradtakat, ha kell, akár el is tartom őket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Kabaré a Központi-szállóban** a katonák családjaért. Augusztus 9-én vasárnap este 9 órakor a Központi-szállóba kerthelyiségében (kedvezőtlen idő esetén a nagyteremben) változatos műsorral nagy kabarét rendeznek a harcba szállt katonák itthonmaradt családjaik javára. A kabaré szereplői: *Anday Eda* szubretprimadonna, *Mezeyné Zay Margit* zongora művésznő, *Förrey Aladár* énekes bonvivánt, *Levičzky Dezső* kuplé énekes. Az ének és zeneszámokat *Kertai Ernő* zongorán kíséri. Az előadás *Karácsonyi Aladár* dr. konferál. *Belépődíj 2 korona.* 4401

* **A vér szava.** (Uj sláger az Apollóban.) Holnap pénteken rendkívül érdekes drámát mutat be az Apolló-színház, *A vér szava* a nagyszerű film címe s a kép szépsége a felsőbb körök miljöjében játszódik le. Mornages őrnagy boldogan él feleségével, csak az asszony első házasságából származó fia, Hubert Frondier okoz nekik gondot. A fiu ugyanis igen könnyelmű, sokat éjszakázik és sok pénzt költ. Egy este Hubert összeveszett barátnőjével, Bianca Flor táncosnővel és veszekedés közben fejkapta a vizeskancsót és szétverte az asztalon az üvegcserépeket pedig kezét összevérezték. Az alkohol a fejébe szállt, nem tudott magáról és elcsúszott. Mikor az anya másnap kezébe vette az ujságot, egy hirt látott benne arról, hogy Bianca Flor meggyilkolták. Eszébe jutott a két véresepp, a melyet a fiu ingén látott. Izgalmas jelenetek sora következnek. Aztán kiderül, hogy más volt a gyilkos s a könnyelmű fiu a nagy megpróbáltatások után jó útra tér.

* **A háboru borzalmai.** (Háborus aktualitások az Urániában.) Most, amikor Európa leghatalmasabb államai állanak egymással szemközt, hogy megvívják az ujkor legnagyobb háboruját, amikor minden ember aggódva várja, lesi, hogy mit hoz a közel jövő, érthető az az érdeklődés, mellyel a tegnapi bemutató nagyszámu közönsége a színház műsorát végignézte. A vásznan egymásután peregnék le a különböző háborus képek és az ember mintegy hallani véli a fegyverek ropogását és az ágyudőrejt, a repülőgépek kattogását a légtérben, amint öldöklő angyalokként szórják a bombákat a földre. A két fiatal lélek drámája csak egy epizódját mutatja be ennek a haroknak, ám maga ez az epizód, megrázó drámai hatásával slágerré teszi a képet. 5

Királyi szózat a hadsereghez.

— Szerbia hadat üzent Németországnak. A déli harctér hírei. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, augusztus 6.

A honvédség Rendeleti Közlönye a következő hadi és hajóparancsot közli:

Lelkesedéssel szetnek összes népeimnek hadkötelesei a zászló és lobogó alá s a harci erők a várt időpontnál előbb érth el a hadállományt. Derék katonáim mindegyike tudja azt, hogy gyűlöttel telt támadást kell visszavernünk és hogy dicsőséges szövetségünkkel egyetemben igaz ügyért küzdünk.

Legfelsőbb haduratokhoz és a házához való hűség szoros köteléke fog körül benneteket. Ti vitézeim bizalommal mentek az előttek álló nehézharcnak elébe! Emlékezzetek meg atyáitokról, akik számtalan harcban és rohamban jennen tartották zászlókat, akik a lobogót győzelmes harcra vezették! Kovassétek őket buzgón vitézségben és kitartásban! Mutassátok meg az ellenségnek, hogy mily tetekre képesek az én jóról hazaszertettől áthatott, válvette álló népeim!

Isten áldása kíséren derék harcosaim, s vezessen győzelemre és dicsőségre!

Kelt Bécsben, augusztus 6-án.

FERENCZ JÓZSEF.

Budapest. A hivatalos lap holnapi száma közli a honvédség főparancsnokának hadiparancsát, mely szerint ő felsége a magy. kir. honvédséget is harcba szólítja.

Szerbia hadat üzen

Berlin: Szerbia itteni ügyvivője utján megüzente a háborut a német birodalomnak.

A szerb harctérről.

Budapest: A Magyar Távirati Iroda jelenti: A szerbiai harctérről ma további jelentések nem érkeztek.

Bécsből jelentik: Az Egyesült Államok elvállalták az osztrák-magyar alattvalók védelmét Oroszországban, Spanyolország pedig az oroszok és szerbek védelmét az osztrák-magyar monarchiában.

A háboru és a közgazdaság.

Bécsből jelentik: A bécsi esti lapok jelentik, hogy az *Első Osztrák Takarékpénztárnál* valamint a *Bécsi Községi Takarékpénztárnál* a betétek felülhaladták a kivételeket és hogy az osztrák-magyar bank eszkompt ügylete normális keretben mozog.

HIREK.

Áldást kér a király fegyvereinkre.

(Hódolat a felségnek.)

— Saját tudósítónk távirata. —

Bécs, augusztus 6.

A mödlingi katonai műszaki akadémia harmadik évfolyamának ma történt kimustrálása alkalmából Lipót Salvátor főherceg a következő táviratot intézte őfelségéhez. A mödlingi műszaki katonai akadémia harmadik évfolyamának kimustrálása alkalmából összegyűlt tábornokok, tiszték és akadémikusok ebben az ünnepélyes és komoly órában hódolattal emlékeznek meg felségéről, szeretett legfőbb hadurunkról. Megismételjük és lelkesedéssel erősítjük meg katonai hűségünket és a Mindenhatóhoz fohászkodunk, hogy felséged és a hazadicsőségére juttassa győzelemre fegyvereinket a küszöbön álló igazságos küzdelemben. Lipót Salvátor főherceg.

Ő felsége erre a következő távirattal válaszolt:

Őszinte megindultsággal fogadtam a katonai műszaki akadémia harmadik évfolyamának kimustrált tanfolyamából hozzám intézett hódoló táviratot és köszönetet mondok neked és az egybegyűlt tábornokoknak, tisztéknek és akadémikusoknak irántam tanúsított ragaszkodástokért. Vajha a mindenható áldást árasztana fegyvereinkre és venné védelme alá a kötelességeik teljesítésére reményteljesen harcba induló ujonnan kinevezett tiszteket, hogy ők is kivessék részüket igazságos ügyünk diadalából, minden erejükkel és ifju lelkesedésükkel. Ferencz József.

— Az Aradi Közlöny a háborus napok rendkívüli körülményei között példányai számát szigorúan a szükséges mennyiségre szállította le és elsősorban arra szorítkozik, hogy előfizetőit ellássa lappal. Miután így elárúsítói forgalomba csak korlátozott számban kerül az Aradi Közlöny, tanácsolható, hogy mindazok, akik az izgalmas eseményekről híven és kimerítően az Aradi Közlönyből óhajtanak tájékozást szerezni, lépjenek mielőbb az előfizetők sorába.

— A görög katolikusok hűsége. Kolozsvárról jelentik: Tajanu Illés görög katolikus esperes lelkész vezetésével az egyházközség nagyszámu küldöttsége tisztelgett ma Bethlen Pál gróf kormánybiztosnál. A lelkész, mint a küldöttség szóoka, megleghangu beszéddel üdvözölte a kormánybiztosot, kifejtve, hogy a görög katolikus hívek valamenyien, áthatva a haza iránti kötelesség érzetétől készek minden szolgálatra, amelyet a király és a haza megkíván. Bethlen gróf kormánybiztos válaszában köszönetet mondott az őszinte szavakért és kérte a vezető egyházférfiakat, hogy a vezetőikre bízott híveket ebben az értelemben és ebben a szellemben vezéreljék.

— Délelőtti hivatalos órák az aradi pénzügyintézetekben. Az általános mozgósítás folytán az aradi pénzügyintézetek tisztviselőinek nagy részét, amint ismeretes, katonai szolgálatra hívták be és a pénzügyintézetek a megmaradt létszámmal nem képesek a folyó munkát elvégezni. Erre való tekintettel az aradi pénzügyintézetek közös megegyezéssel elhatározták, hogy f. évi augusztus 8-ától kezdve további intézkedésig a felek részére délelőtt 9—12 óráig tartanak hivatalos órákat, hogy az által délután a belső teendőket ellássák.

— Anglia új hadügyminisztere. Londonból jelentik: Lord Kitchenert kinevezték hadügyminiszterré. Asquith megtartja miniszterelnökségét.

— Az aradi Népiroda működése. A két nappal ezelőtt megalakult aradi Népségi iroda működésének áldásos következményei már is mutatkoznak. A hadbavonultaknak támogatásra szorult család tagjai tömegesen jelentkeznek a Népiroda Tabajdi-utcai helyiségében, ahol a bizottság behatóan megvizsgálja mindenkinél a viszonyait, szükség esetén személyes utánjárás útján is meggyőződést szerez a folyamodó életviszonyairól és ehhez képest látja el utalvánnyal, amelynek alapján a városi tanács a segílyt kiutalja. A bizottság eredményes működésének legfőbb feltétele, hogy szükség esetén módjában legyen személyesen és meggyőződni a folyamodó szorult helyzetéről. Ezért a bizottság ezton is felkéri mindazokat, akiknek délutánként egy-két órán keresztül idejük volna a bizottságot e munkájában támogatni, sziveskedjenek jelentkezni, különösen nyomatékkal hívja fel a Népiroda a közönség figyelmét arra, hogy ha valaki foglalkozást tudna nyújtani a háboruba vonultak itthonmaradott családtagja, főleg pedig asszonyok számára, sziveskedjék haladéktalanul a Népirodának bejelenteni. Ezen az uton kéri fel a Népiroda azokat is, akik délután néhány órára biciklit, vagy kocsit tudnának használatra a Népiroda számára boosítani, támogatásuk ezen a módon is a bizottságot nehéz munkájában. Itt említjük meg, hogy Hehs Vilmosné ma egy kosár almát küldött a Népirodába, az itthonmaradottak gyerekei között való felosztás végett. A Népiroda ezton is hálás köszönetet mond a nagylelkű adományért.

— Működnek a tábori posták. A hadrakelt seregnél a tábori posták működésüket folyó évi augusztus hó 4-én megkezdték, Tábori postákhoz közvetíthető küldeményeket összes posta (távirda-, távbeszélő) hivatalok és postai ügynökségek felvehetnek. A küldemények címzésére nézve a postahivataloknál és postaügynökségeknél kifüggesztett hirdetésnyel kellő felvilágosítást nyújt. A posta- és távirdaigazgatóság ez alkalommal újból figyelmezteti a közönséget, hogy az említett hirdetésnyel értelmében a tábori postahivatalokhoz ajánlott, expressz és utánvételes leveleket, postautalványokat, postai megbízásokat, postatakarékpénztári fizetési utalványokat küldeni nem lehet s hogy a hadrakelt sereghez egyelőre magáncsomagok sem küldhetők. A magántáviratváltás és a magántelefonbeszélgetés a hadrakelt sereghez és viszont szintén nincs megengedve.

— Az első betiltott lap. A kivételes intézkedések jogot adnak a belügyminiszternek arra, hogy a rendelkezésre rászolgáló lapok megjelenését betilthassa. Az első ilyen rendelkezés most jelent meg a hivatalos lapban. Eszerint a miniszterium a Budapesten megjelenő s az özv. Györfly Józsefné és Társa nyomdájában előállított „Független Hirmondó” nevű lap további megjelenését és terjesztését, közleményeinek a hadviselés érdekeit veszélyeztető tartalma miatt, eltiltom. Az ily időszi lap szállítására nézve az 1914. évi XIV. törvény-cik végrehajtása tárgyában a m. kir. miniszterium által kiadott 2500—1914. M. E. számú rendelet 27—29. §-ának azok a rendelkezései megfelelően irányadók, amelyek a miniszterium által kitiltott sajtótermékekre vonatkoznak. A m. kir. postának ily időszi lap részére előfizetésekre szóló postautalványokat (csikkbefizetéseket) felvennie nem szabad. A tilalom ellenére netalán megjelenő időszi lap példányait azonnal el kell kobozni és megsemmisítés végett a kir. ügyészségnek kell átadni. Aki az eltiltott időszi lapot kiadja, vagy terjeszti, az 1912. évi LXIII. törvény-cik 11. §-ának utolsó bekezdése értelmében büntetendő. Ez a rendelet azonnal hatályba lép. Sándor János belügyminiszter.

A Független Hirmondó rendetlenül megjelenő és szenzációkban utazó fővárosi bulvárlap.

— Elmarad a városi közgyűlés. Varjassy Lajos polgármester közli Arad város törvényhatósági bizottságának tagjaival, hogy a folyó évi augusztus havi rendes közgyűlés az általános mozgósításra való tekintettel nem fog megtartatni.

— Az Acsev. részletes menetrendje. Augusztus hatodikától az Arad-Csanádi Vasut vonalain is korlátozott polgári menetrend szerint közlekednek a vonatok. Az új menetrend Arad—Szeged közti vonalán — amint a pályaudvaron kifüggesztett menetrendből kiirtuk — ilyen a közlekedés: Aradról—Szegedre. Hadi postavonat, utasokat csak igazolvánnyal továbbit: Arad indul d. e. 9 óra 20, Pécska indul d. e. 10 óra 13, Mezőhegyes indul d. e. 11 óra 48, Makó indul d. u. 1 óra 50, Szeged érkezik d. u. 3 óra 25. Polgári vasut. Használható igazolvány nélkül. Arad indul d. u. 4 óra, Pécska indul d. u. 4 óra 53, Mezőhegyes indul 6 óra 35, Makó indul este 8 óra 15, Szeged érkezik este 9 óra 45. — Szegedről—Aradra. Hadi postavonat, utasokat csak igazolvánnyal továbbit. Szeged indul d. e. 8 óra 15, Makó indul d. e. 10 óra 7, Mezőhegyes indul d. e. 12 óra 49, Pécska indul d. u. 2 óra 33, Arad érkezik d. u. 3 óra 23. Polgári vonat. Használható igazolvány nélkül. Szeged indul éjjel 1 óra 24, Makó indul éjjel 3 óra 10, Mezőhegyes indul reggel 6 óra 8, Pécska indul reggel 7 óra 53, Arad érkezik 8 óra 43. Mezőhegyesről—Kétegyháza: Csak hadi postavonat közlekedik, mely utasokat csak igazolvánnyal továbbit. Mezőhegyes indul d. u. 1 óra 41, Kétegyháza érkezik d. u. 3 óra 53. Kétegyháza—Mezőhegyesre: Csak hadi postavonat közlekedik, mely utasokat csak igazolvánnyal továbbit. Kétegyháza indul d. e. 9 óra 40, Mezőhegyes érkezik d. u. 12 óra 26. Az arad—brádi vonal és a hozzacsatlakozó elágazások menetrendjét részletesen holnap közöljük.

— Temetés. Ma délután 5 órakor temették el a Fábán Gábor-utca 2. számú házából Scherhag Henriket a Scherhag H. és fia aradi cég megalapítóját. A 77 éves korában elhunyt kereskedő köztisztviselőben álló tagja volt évtizedeken át Arad kereskedelmi életének és elhunytá őszinte részvétet keltett. A temetésen a gyászoló Scherhag, Balcz és Kleisch családok tagjain kívül Arad kereskedő világnak is számos tagja jelent meg és kísérte utolsó útjára az elhunytat.

— Vidéki akciók a sebesültekért és családokért. A Battonyai Vörös Kereszt fiókegyesület július 4-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a polgári iskolában a háboru sebesülteire részére 20 ágyat felállít s azokat teljesen felszereli, az ellátás és egyéb költségekhez pedig anyagi erejéhez mérten 1000 koronával hozzájárul. — Augusztus 3-án megalakult Borossebesen a „Tartalékosok Családját Segítő Egyesület”. A megjelent hölgyek 10, 8, 6, 4, 3 és 2 korona havonkénti tagsági díjat ajánlottak fel, azonkívül tejet és kenyert.

— Caillaux-t és Caillauxnét megölték? Egy fővárosi lap írja: A mostani háboru izgalma közepette is a szenzáció erejével hat az a Berlinen át Párisból érkező hír, hogy Caillaux volt francia minisztert és a feleségét megölte Calmettenek, a Figaró volt főszerkesztőjének fia. Caillauxné tudvalevően április 15-én agyonlőtte a Figaró szerkesztőségében Calmette-t, aki kompromittáló leveleket tett közzé lapjában. Caillauxnét a párisi esküdtbíróóság nyolc napi tárgyalás után július 27-ikén fölmentette. A fiu azért sütötte el gyilkos fegyverét, hogy megbosszulja apja halálát. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a szűkszavú magántáviratot hivatalosan még nem erősítették meg.

— Mese a hadikincset szállító autókról. Budapestről jelentik hivatalosan: A lapok legkülönbözőbb híreket közölnek orosz hadikincseket szállító autók elfogatásáról. Mind ez a hír valótlan. Annyi igaz, hogy a hatóságok az autókat szigorúan ellenőrzik.

— Gyászistentisztelet lesz holnap (pénteken) délután 5 órakor a zsinagógában Rosenbergszandor dr. főrabbi emlékének tiszteltetésére, amely gyászünnepélyhez ez ton is meghívja a hitközség tagjait az elnökség.

— Házasság. Folyó hó 4-én Bakos Pál feleségül vette Pflaume Oszkár Máv. hivatalnok mostoha leányát, Makay Olgát.

— Adomány. Bobus Zsigmond báró vtt. a hadbavonult katonák családjai részére 300 koronát adományozott.

— Horvátok a Vörös Keresztnek. Zágrábról jelentik: A horvátországi Vörös Kereszt egylet javára indított gyűjtésnek eredménye eddig százezer korona.

— A bevonultak családjainak segélyezésére Kisjenőn legelsőnek a Kisjenő-erdőhegyi izr. Szent-Egylet szólalt meg és a járási főszolgabírói hivatalhoz a következő lelkes írással fordult: — Nemzetünk becsülete és gazdasági fejlődése olyan háboruba kényszerített bennünket, amelyet nem mi kerestünk, de Isten segítségével és hadseregünk lelkes bátorságával mi fejezünk be di-csőséggel. Amde rendkívüli idők rendkívüli áldozatokat követelnek a haza minden polgárától! Nekünk, kik itthon maradtunk, legszentebb kötelességünk, hogy legalább azoknak a családjaikról gondoskodjunk, kik szeretett hazánk becsületét és a

mi érdekeinket védik saját életük kockáztatásával. Ezen gondolatoktól áthatva szerény anyagi viszonyok között élő egyesületünk összes készpénzét, 50 koronát azzal a tiszteletteljes kéréssel juttatjuk Cimhez, hogy azt a Kisjenő és Erdőhegy községben faji és felekezeti különbség nélkül a kenyérkereső nélkül maradt családok segélyezésére fordítani méltóztassék. A midőn még Isten áldását kérjük hadseregeink fegyvereire és büszke diadalt igazságos harcainkra, maradtunk hazafias tisztelettel Kaufmann Manó szentegyleti elnök, Margittay szentegyleti titkár.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 6-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: Kovács Mihálynak György nevű fia. Tóth Irénnek Piroska nevű leánya. Méi Bálintnak Róza nevű leánya.

Szuszékos Lajosnak Ferenc nevű fia. Cilau Eszaiásnak Eszaiás nevű fia. Vlagyovits Józsefnek Julianna nevű leánya. Békési Máriának Sándor nevű fia. Klug Jánosnak Rozália nevű leánya. Karhának Ferencnek Ferenc nevű fia. — **Meghalt:** Pozezanics Márton 69 éves magánzó. Molitor Szidónia 43 éves varrónő. Domokos Gábor 2 hónapos fiú. Jahmer Miksa 78 éves magánzó. Risztin András 37 éves földműves. Tamás Péter 2 hónapos fiú. Barna József 60 éves szücsmester. Halmassán Józsefné 40 éves magánzó. Bence József 20 éves szobafestő-segéd. — **Házasságok kötött:** Tóth György fodrász Bella Viktóriával. Bakos Péter hivatalnok Makai Olgával, Hristov Sebő Pipesou Juliannával.

Felolvasó szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsiros, fényes, izzadó arc bőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehelet finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában.

1224

HIXIL

MODERN MOSÓ SZER!

Hixil a legjobb mosószer a fehérenmü hófehérré való tisztítására, amellyel enyhe és ártalmatlan a használatban. Kapható minden e szakmába vágó üzletben. Arad és vidéke képviselője: Szemző Armin áruügynöksége Arad. Telefon 592. szám. 4125 Telefon 592. szám.

A személyes szolgáltatásokért a következő térítések fizetnek: Orvos, Okleveles technikus (mérnök), Állatorvos a IX. rang oszt. legalsó fokozatába tartozó havidíjasok pénzületményei szerint. Betegápoló 8 korona. Betegápoló segéd 5 korona. Chauffeur (mechanikus gépész) 5 korona. Kalauz a szállítási eszközöknél 5 korona. Kovács a szállítási eszközöknél 5 korona. Fuvaros vagy máhás állatvezető 3 korona. Csoportvezető a vágómarha szállítmányoknál 5 korona. Vágómarha hajtsár 3 korona. Napszámos lóvezető 3 korona.

A fogatos járművekért és állatokért a következő térítések fizetnek: Egy kétfogatu lófogatért 6 korona. Egy egyfogatu lófogatért 4 korona. Egy kétfogatu ökrös fogatért 5 korona. Két felszerszámozott hámoslóért 4 korona. Egy máhásállatért 2 korona. Egy hátaslóért 3 korona.

A gépjárművekért a következő napi térítések fizetnek: Egy motoroskerékért mellékkocsi nélkül 4 korona. Egy motoroskerékért mellékkocsival 5 korona. Egy kétüléses (beleértve a vezető ülését) személyszállító-automobilért 15 korona. Egy több üléses személyszállító-automobilért 20 korona. Egy autobuszért 30 korona. Egy teherszállító-automobilért és pedig 1500 kg.-ig terjedő raksúlylyal 25 korona. 1500 kg.-tól 3000 kg.-ig terjedő raksúlylyal 30 korona. 3000 kg.-nyi raksúlyon feüli 85 korona. Szántó- vagy utimozdonyért, vagy más vontatógépért 40 korona. Egy kétkerekü pótkocsíért 5 korona. Egy négykerekü pótkocsíért 10 korona.

Az átvett galambok darabjéért kárpótlásul — amennyiben nem tilalom ellenére tartott galambokról van szó — 3 korona térítés fizetetik.

Egy marhának istállóban, pajtában, szinben vagy félföldél alatt való elhelyezéseért beállítás díj fejében naponként két fillér, egy juhnek vagy más leszurásra való állatnak elhelyezéseért pedig 1 fillér fizetetik.

Arad, 1914. július hó 28.

A városi tanács.

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemü hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. —

Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek

1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy-tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Wojtek Kálmán urak gyógyszertárában, valamint Wojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában. 10

Hirdetmény.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikk alapján igénybevett személyes szolgáltatásokért (7. §) járművekért és állatokért (10. §) gépjárművekért (11. §) a bevont galambokért (14. §) és az állatok elhelyezéseért (21. §) a m. kir. honvédelmi ministerium a következő térítéseket állapította meg:

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor . . . . . 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 8 nap alatt mindenki megszabadul a Hájó-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen“. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

- Árc-krémek
- Illatszerek
- Kőlgyporok
- Kölni vizek
- Fogporok
- Fog-krémek

- Fogpaszták
- Fogkefék
- Szájvizek
- Szappanok
- Hajvizek
- Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Permetező javítások elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott zuhany mindig friss, üde levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszkáló baktériumok az aknától elzártnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa alkatrész mellőztetik, mert ezek viznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyésztelepeivé változhat. 1121

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tüzfecskendők.
Patent borszivattyuk.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

(Egy tanonc felvétetik.) Permetező javítások elfogadtatnak.

Mérlegképes

könyvelő, perfekt magyar-, német-levelező, első-rangu erő, állást keres. Esetleg fél napi vagy órás munkát is vállal! Megkeresések

Ziffer és Hollós

írógépvállalatához, Báró Bohuspalota kéretnek. 4559

Új mészáros és hentes üzlet!

A n. é. közönség tudomására adom, hogy Tököly Imre-utca 5. számú házban higiénia tisztaságnak megfelelő

mészáros és hentes üzletet nyitottam,

ahol a nap bármely szakában a legjobb minőségű husok kaphatók pontos kiszolgálás mellett. 4361

Szíves pártfogást kér:

Gyurkovits József.

Nyomtatvány rendelők b. figyelmébe!

Nyomtatványokat

a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk.

A legegyszerűbbtől a legizlélsestől mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk

áremelés nélkül

a legrövidebb időn belül elkészít.

Az Aradi nyomda részvénytársaság.

Arad osanádi egyesült vasutak palotájában.

Ha valakinek mindegyik egy
másik példányát Arad 4 Hír,
vagy más helyen 5 Hír.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József 102-04 Hír.
Kiadóhivatali telefon: 124. Hír.
Börzsönyi: 357. Hír.

Apró hirdetés felvételének a kiadóhivatalban, vidékéről az apró hirdetések postai útvályaon kéliként — a szövegben a névvel együtt — vagy levélküldésben. Tudakozásokról a hirdetés után mindenkor kéliként. A hirdetés megkezdésénél, (a jellegű levelezés kivételével) hivatalos úton meg kell a kiadóhivatal, az esetekben, valamelyik engedély. Az apróhirdetéseket díjazás nélkül a hirdetés után 4 Hír, vagy más helyen 5 Hír. A legkisebb hirdetés 50 Hír. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a hirdetés elbírálásával jelszóra. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatalban mindenkor díjazással megkezdendő. HIRDETÉSEK ESTE PÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jelige alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

LEVELEZÉS.

Gavallér

urlemben tisztességes barátságát keresem. Leveleket „Elvált” jellegre a kiadóba. 4564

„Fátum egy életen át”

levele van kívánt helyen, kérem ma átvenni. 4568

OKTATÁS.

Tanfolyam megnyitás!

Folyó hó 15-én új tanfolyam veszi kezdetét, melyen irodai állástkeresők a feltétlenül szükséges kereskedelmi ismeretekben, valamint gépirás, gyorsírás és könyvvitel-tanban, a legrövidebb idő alatt legalaposabb kiképzést nyernek. Állásközvetítés díjtalan. Beiratkozás egész nap: Ziffer és Hollós írógép-vállalatnál, Báró Bohus palota. 4560

KIADÓ LAKÁS.

6 szobás lakás

és borospince József főherceg-ut 19. sz. alatt november 1-től kiadó. 4548

2 szoba,

fürdőszoba, konyha és mellékhelyiségekkel álló udvari modern lakás november 1-re kiadó. Deák Ferenc u. 22. 4556

ALKALMAZÁST KERES.

Középkorú férfi

pénzbeszedő, vagy ehhez hasonló állást keres. Esetleg óvadékot is nyújt. Cím Árpád-tér 8. a házmesternél. 4557

Irodista

az esti órákban irodai munkát keres. Megkeresések a kiadóba kéretnek. 4565

ALKALMAZÁST NYER.

Éttermi

felhasználásra ügyes leányok felvételnek a Fehér Kereszt éttermében. Jelentkezni délután 12-1/2 között az irodában I. em. 4568

Kádárszakmában

jártas szorgalmas és józan munkát keresek. Felveszek továbbá egy pontos takarítónőt Irodám részére. Jelentkezni lehet Goldschmidt Mihály cégnél. 4542

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Nyerog

használt jó állapotban olcsón eladó. Braun Adolf fakereskedőnél Ujmiklakán. 4558

Egy

teljesen új hálószoba berendezés eladó. Fábán u. 6 sz. földszint jobbra Műlek-ház. 4554

10-es gőzgép

kötő állapotban azonnal üzembe vehető 1000 koronáért eladó. Polák téglagyár. Telefon 938. 4508

Mindenki olyan öreg,

aminőnek látszik, aki nem akar megöregedni, használja a Földes-féle Hair regenerator, ezen készítménytől minden ősz haj visszanyeri eredeti színét. Nagy üveg ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszerárában. 1224

Iroda berendezés

és varrógépek olcsó árban kaphatók. Kápolna-utca 2. ajtó 7. 4552

Alágyujtásra való papír

kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

KÜLÖNFÉLE.

Legfinomabb

szepességű málna-szörp kilónként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp kilónként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálnyit mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp kilónként 2 kor. 40 fill. Ribizke-szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszerára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszerárában. 1224

Kiadó

3 szobás utcai, egy 2 szobás udvari lakás. Ugyanott boroshordók eladók. Hirschmann Hal-tér 6. sz. 4546

Exercjó

gyomor elixír. Emésztési zavarok, étvágytalanság, felfúvódás, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörcsök, székrekedés, bélrenyheség, bélférges (gillisták) bélbacteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Raktárak Hehs Vilmos gyógyszerára Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszerára Aradon, Deák Ferenc-utca. 5180

„Matteine“

poloska- és molyirtó vállalat

Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.

Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fuchs.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagybör magánlakások féreg elleni biztosítását csekély évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolított el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 8561

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3861

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Kalmár József

villanszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe: villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzőedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszűtő vasakat, Wolfgram lámpákat és mindennemű villamos cikkeket.

19686—1914.

Hirdetmény

A Nagyméltóságú m. kir. Honvédelmi Miniszter a városunk közönségéhez intézett 18006—20. 1914. évi elnöki számú leirata alapján a ló és kocsis birtokosok megnyugtatása és kioktatása céljából közhírré tesszük, hogy a hadügyi kincstár részére az 1912. évi LXIX. t. c. alapján átvett lovak vagy kocsikérő járó kárpótlási összegek a fentebb idézett törvény cikk 10. §-a utolsó e öttel bekezdése értelmében 6 héten belül a posta takarékpénztár útján lesznek megfizetve.

Arad, 1914. évi augusztus 8.

A rárosi tanács.

Könyvelő

mérlegképes,
hadmentes

azonnali foglal-
kozást keres.

Érdeklődők kéretnek
címüket a kiadóban
leadni. 4544

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert légyjobb

üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:

Eles Arminál,

Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Maculatura

olcsón el dó

az Aradi Közlöny

kiadóhivatalában

106—1914. E. n. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszteriumnak 142878—1914. sz. rendelete értelmében közhírré tesszem, hogy hogy miután a kivándorítás a védőkötésekre nézve egyáltalán megtiltatott, azok a védőkötések sem valószínűsítanak ki, akik már az 1909. évi II. t. c. 2 §-ának b) pontja alapján adott engedély birtokában vannak.

Arad, 1914. augusztus hó 4.

Greén

főkapitány.